

# ¿Imataq Cheqaq Kay? - Huk Ñiqin

*Cheqaqa-kuna Paqarinapaq: Willakuy, Profetakunapa Tupachisqan-kuna, Alpha Omega ima*

Jeff Pippenger

2023-08-05

Manaraq imataq cheqaq kayninmanta rimarinanchikpaq, rikuchisunmi kay yachayta qallarisqanchikta Apocalipsis qillqap huk ñiqin kapítulonpa kimsa ñawpaq versículonkunawan, chaymantataq yaparirqanchik huk artikulota Elíasmanta. Kay yachaykunap wakin munayninkunaqa kaykuna kanku: Estados Unidospa profeciapi ruwayninta reqsichiy, Jesucristopa Revelacionninpa willakuyninta kichariy, profetakunapa Diospa llaqtanpa unancha hina ruwayninta reqsiy, hinallataq yuyaymanay imatachus niyta munan Jesuspa Alfa kasqan. Rikuchirqanchikmi Apocalipsispa ñawpaq kimsa versículonkunata qhipa versículonkunawan hukllachasqanta hinaspa allinta tinkuchisqanta; iskayninpi, qallariypipas tukukuypipas, Jesusqa kikinmi reqsichikun Alfa hinaspa Omega hina, qallariy hinaspa tukukuy hina, ñawpaq hinaspa qhipa hina.

Elíasmanta huk pisi rimanakuyta iskay ñiqin yachakuypi llamk'achkarqanchik, chaywan rikuchinanchikpaq Bibliapa qallariq versículonkuna acuerdapi kasqanta Antiguo Testamento hinallataq Nuevo Testamento tukukuq versículonkunawan, chaymanta aswanpas Nuevo Testamentopa qallariq versículonkunaqa acuerdapi kasqantapas mayna hina Bibliata qhawariyta munaspayki, llapantinta hukllata otaq iskay Testamentokuna hina, qallariyninwanpas utaq tukukuyninwanpas.

Huknin puntoqa ñuqanchik maskhashanchik ruraspa ñawpaqman apaytaqa kay yuyaymi: Divinidadqa llamk'arqan pisi-pisimanta tukuy historiapi Dios kayninpa hunt'asqa kawsayninta rikuchinampaq. Chayraykun qhawaykurqanchik, imaynachus p'unchawkuna ñawpaqman puriptin, biblia nisqapi pacto historiapa temampi, Diosqa paso-pasolla aswan-aswanmi sut'incharqan kikinpa carácterninta imaymana sutinkunapa simbolismonwan. Tukuy-atinyuq Diosqa Abrahamwan rimarqan, hinaspa chayllataq Diosmi Moiseswanpas rimarqan, ichaqa Moiesta willarqanmi chaymantapacha sutin Jehová hina reqsichisqa kananpaq. Chaymanta, Cristo hamuptinqa, pay kikinta riqsichirqan Antiguo Testamentope mana reqsisqa kasqa sutinwan, Danielpa kimsa kaq kapitulunpi huk Babilonia runalla chay sutimanta huk rimayta nisqa kasqanman hina. Jesusqa manam sapan Yayaq sapallan paqarisqan Churin kasqantaqa reqsichikullarqanchu, aswanpas chaylla pacto historiapi kikinta reqsichirqan Runaq Churin kasqanta. Diosqa Millerita Adventismomanpas huk suti qorqan, Adventismo qallariyninwan pacto ruraspa haykuptin.

“Kay pachapi, tukukuymán ancha qayllaña kashaptinchik, ¿ruwayninchikpi pacha runakunaman hina hina tukusunchikchu, chaymi runakuna yanqallamanta mask'anqaku Diospa sutichasqa llaqtantata tariyta? ¿Mayqin runallapas allichasunchu ñuqanchikpa sapankay qhawarisqanchikkunata, Diospa akllasqa llaqtantahina, imaraykuchus pacha qusqan ima allinchasqallapaq? ¿Diospa kamachisqan p'aqik runakunapa allin rikuyñinqa ancha chaninnaq

hina qhawasqachu? ¿Pitaq Señor sutichasqa llaqtan runakuna yuyaymanankumanchu hatun Ñoqa Kani nisqamanta aswan hanaq atiyuniyuq kasqanta? ¿Wañuchiya munasunchikchu chay iñiypa t'aqwirisqa chiqankunata, mayqinkunachus ñuqanchikta Qanchis Punchaw Adventistakuna kasqaykuman ruwawarqanchik?" Evangelism, 121.

Sétimo p'unchay Adventistakunaman qosqa sutiqa Señorpa qosqanmi, chaymanta Hermana Whiteqa sapa kuti Adventistakunata Diospa sutichasqa llaqtan nispa riman. "Sutichasqa" ninanqa sutiuyuq kayta nin. Hermana Whitepa nisqanman hina, Diospa sutichasqa llaqtan nispa reqsisqan iskay iglesiakunalla kan: ñawpaq Israelwan kunan pacha Israelwan.

Chaymi, Apocalipsis qillqapa yachayninpi ñawpaqman riykuchkaspanchik, niykichisqam hina, Filadelfiamanta runakunaman rikuchisqa "musuq suti", paykunaqa pachak tawa chunka tawa waranqantinmanmi rikuchisqa kanku, prueba wichq'ay tukunanpaq manaraq chayashaqtin kichasqa profético pakasqa yachaymanta hatun rakiytan kan.

Pipas atipaqtaqa, paytaq Diosniypa templonpi huk pilarta ruwasqa, manañataqmi hayk'aqpas llusqinchachu; hinaspataq qillqasaq paypa hawanpi Diosniypa sutinta, Diosniypa llaqtanpa sutinta, chay musuq Jerusalén sutiuyuqta, hanaq pachamanta Diosniymanta uraykamusqanta; hinaspataq qillqasaq paypa hawanpi musuq sutiypas. Pipas rinriyuq kaq, uyariychun Espíritu imatachus iglesiakunaman nin. Apocalipsis 3:12, 13.

Qhipa willakuy waqaychanapaqmi Jesucristoq Apocalipsisninpa willakuynin, chayqa paypa kikin kasqanmanta sut'inchaymi.

"Novio hamuqta suyakuqkunaqa llaqtaman ninanku: 'Qhawariychik Diosniykichikta.' Qespichiq k'anchaypa qhipa k'ancharinankuna, kay pachaman qusqam kanan qhipa khuyapayakuymanta willakuyqa, munakuyniyuq kasqanpaq kikinpa kaynin rikuchisqanmi. Diospa wawan-kunaqa hatun kayninta rikuchinanku. Kikin kawsayninkupi hinallataq kikin kayninkupiq Diospa gracianninqa imatachus paykunapaq ruwasqanta rikuchinanku." Christ's Object Lessons, 415, 416.

Ñuqaykuqa aswan achka rimanata churayku qillqasqaman Jesúsman hina Simi kasqanmanta; ichaqa kunanqa hap'isun "cheqaq kay" nisqa simita. "Cheqaq kay" nisqapa unanchaynin, hinallataq "cheqaq kay" simipis, hinallataq qillqakuna "cheqaq kaypa simin" nisqata ruwaqkunaqa, Cristopa kawsayninmanta unanchaymi.

Chaymi Pilatoka payta nirqan: Chayhinaqa, ¿qamchu rey kanki? Jesusqa kutichirqan: Qammi ninki rey kasqayta. Kayraykum nacekurqani, kayraykum kay pachaman hamurqani, cheqaq kaymanta testimoniota qonanaypaq. Pipas cheqaq kaymanta kaqqa, simiypa uyarin. Pilatoqa payta nirqan: ¿Imataq cheqaq kayri? Chayta nispaqa, yapamanta judíokunaman llusqirqan, paykunataq nirqan: Manam paypi ima huchatapas tariynichu. Juan 18:37, 38.

Kay versículopi "chiqaq kay" nisqa griego simiqa hebreo simimanta hap'isqam kashan; chay simiqa huk qillqapas, hinallataq huk yupaypas kashan. Hebreo alfabetopa ñawpaq kaq qillqanqa 'aleph' nisqam. Cheqaqtapunin, hebreo alfabetopa ñawpaq iskay qillqankunaqa "aleph" hinaspa "beth" nispam kanku, chaykunataq ancha rikch'aku griego alfabetopi ñawpaq iskay

qillqakunaman, chaykunaqa alpha hinaspa beta nispam kanku. Huñusqalla kashaspanku, “alphabet” simipa saphinta ruwanku. Chayrayku “alpha” simiqa (hebreo qillqa alephmanta) huk qillqahina, huk simihina, huk yupayhina, hinallataq Jesuspa achka sutinkunamanta huknin hina llamk’achisqa kashan.

Pilato tapukuptin: “¿Imataq cheqqaqqa?” nispa, Jesúsqa ñamña payman nisqaña karqa payqa “kay pachaman hamusqanmanta” rayku, hinallataq “paqariq kasqanmanta” raykuqa “cheqaq”manta testigota qhispichinampaq kasqanta. Chaymantapas yaparirqan: “llapa cheqaqmanta kaqkunaqa” Paypa siminta uyarin, nispa.

Kusisqañam kay profeciapa siminkunata ñawirispaqqa, hinaspa uyarispaqqa, chaypi qillqasqa kaqkunatapas waqaychankuqa; pachaqa qayllaña kashan. Apocalipsis 1:3.

CHEQAKAY: G225—G227-mantaq lloqsim; cheqaqay: – chiqap, X chiqapta, cheqaqay, chiqap kay. G227—G1-manta (mana nisqa hark’ay hina) hinaspa G2990-manta; chiqap (mana pakasqa hina): – chiqap, chiqapta, cheqaqay. G1; A. Hebreo simimanta paqarisqa; alfabetoq ñawpaq qillqa sanan: figurativamente sapallan (yupay hina llamk’asqanrayku) ñawpaq kaq. Alpha.

Jesusqa payta nirqan: Ñoqam kani ñan, cheqaq kay, hinaspa kawsay; mana pipas Yayaman chayamunchu, mana ñoqawanqa. Juan 14:6.

Jesús nispa: “Ñuqam... cheqaq kay kani” nisqanpi, payqa nisharan kashasqanta huk qillqa, huk yupana, hinallataq huk simi qillqa alfaqa; chay simi alfa, chay qillqa alfa, chay yupana alfa ima llapallanmi “cheqaq kay” kanku. Danielpa qhelqanpi, Cristoqa kikinta rikuchikurqan musphay yupaq hina, chaymi hebreo simipi “Palmoni” nisqaq sut’inchasqan; chaytaq “the certain saint which spake” nispa t’ikrasqa kashan, Daniel pusaqniyuqpi.

Chaymantan huk santo rimashaqta uyarisqani, hinaspan huk santo nirqan chay rimashaq cierto santoman: “¿Hayk’aqkamataq chay rikuy kanqa sapa p’unchaw sacrificiomanta, ch’usaqyachiq huchallikuymanta, chay santuario hinallataq ejercitopas sarusqa kananpaq?” Paytaq niwarqan: “Ishkay waranqa kinsa pachak p’unchawkama; chaymantaq santuariota mayllakuchisqa kanqa.” Daniel 8:13, 14.

Chunkaq “huk santu” nisqaqa chunka kimsañiqin versículopiqa “Palmoni” nispanmi— musphaypaq yupaq, utaq pakasqa imakunapa yupaqnin. Kay iskay versículokunapim 2300 watakunapa profecían, hinallataq iskay 2520 watakunapa profecíankuna riqsichisqa kachkan. 2300 watakunapa profecíaqa “santuariomanta” rimarin, iskay 2520 watakunapa profecíankunataq “ejércitomanta” rimarinku, imaraykuchus santuariopas ejércitopas Romapa sarusqan kanqa. 2520 watakunapa profecíaqa Diospa santuarionta llaqtantawan sarusqa kayta rikuchin. Kimsa ukhu-mancharisqa, hukllachasqa, pachañiqinpi sayasqa profeciakuna, Bibliapi Jesus pay kikin musphaypaq pakasqa imakunapa yupaq kasqanta riqsichikusqan cheqllapi. Manan aswantaqa kay iskay versículokunallata akllasqanchu pay kikin pachapa Kamachiqnin hina riqsichikunampaq; aswanpas kay iskay versículokuna, mayqanpi pay kikin riqsichikun, chay pachata sut’inchanku mayqen pachapi kunan pacha espiritual Israelwan pactota yaykunanpaq, hinallataq chay iskay versículokuna Adventismopa tiyanan, chawpi sayayninwan.

“Qillqa mayqintapas llapanmanta aswanmi Advento ñiypa tiyanan qhapaq sayayninpas, chawpi sayayninpas karqa kay willakuynin: ‘Iskay waranqa kimsa pachak p’unchaykama; chaymantaq santuarioqa mayllakunka.’ [Daniel 8:14.]” *The Great Controversy*, 409.

Tukupay pacha chay 1798 watapi, Danielpa qillqan kichasqa karqan, hinaspa ñawpaq angelpa willakuynin historiapi chayamurqan, profecía yachaypa yapakuyninta reqsichispa, mayqinchus Millerita kuyuy pacha ukhupi karqan, chaymi Qanchis p’unchaw Adventismopa qallariynin karqan. Danielpa qillqan Milleritakunaman kichasqa kaptin, Palmonimanta huk willakuy—huk pacha willakuy—entiendisqa karqan. Diospa Siminqa hayk’aqpas manam pantanchu, hinaspapas sapa kuti tukukuyninta qallariyninwan reqsichin. Chayrayku, Adventismopa tukukuyninpiqa cheqaqtapuni kachkanqa Paypa kasqanpa rikuchikuynin, imaynachus Millerita historiapi karqan hinata. Kay cheqaq kayqa Adventismopa qallariyninpiwan tukukuyninpiwan sayasqa kachkan, ichaqa Danielpa qillqanwan Apocalipsispa qillqanwan nisqa tinkuyninpiwanpas sayasqa kachkanmi. Danielwan Apocalipsiswan huk qillqata rikuchinku, hinaspa chay rikuchikuypiqqa iskay testigokuna kanku, ñawpaq kaq Daniel kaspa, qhipa kaqtaq Apocalipsis.

“Danielpa qillqakunaqa Apocalipsiswan hukllam kanku. Hukninqa willakuy qhelqasqa, huknintaq rikuchisqa; hukninqa sellosqa qillqa, huknintaq kicharisqa qillqa.” *Seventh-day Adventist Bible Commentary*, volume 7, 972.

Danielwan Apocalipsiswan ishkay qillqakuna kaspankupas huklla qillqam kanku, imaynatachus Bibliapas huklla qillqa kaspa Ñawpaq Testamento-man chaymanta Mosuq Testamento-man, utaq qallariyninman tukukuyninman rakisqa kasqan hina. Apocalipsis chunka hukniyuqpi, iskay testigokuna Moisés-ta Elías-ta hina rikuchisqakunaqa Ñawpaq Testamento chaymanta Mosuq Testamento kanku.

“Iskay testigokunamantaqa profetaqa astawanmi rimarin: ‘Kaykunan iskay olivo sachakuna, hinallataq iskay mechero-kuna, allpapa Diosninpa ñawpaqenpi sayashaqkuna.’” “Qampa simiyki,” nispa salmistaqa rimarqan, “chakiykunapaqmi huk mechero, ñanniypaqtaq huk k’anchay.” Apocalipsis 11:4; Salmo 119:105. Iskay testigokunaqa Antiguo Testamento hinaspa Nuevo Testamento Qelqakunatami representan. *The Great Controversy*, 267.

Danielwan Juanwan iskay testigokuna kanku, iskayninku ñak’arichisqa, iskayninku prësukama apasqa, iskayninkumanmi qusqaqa kaqla profético historiapa siq’in, qillqanankupaq, iskayninku pachak tawa chunka tawa waranqa runakunata sut’ichiq, iskayninku Jerusalén llaqta thuñisqa qhipapi kawsasqa, iskayninku wañuymanta kawsarimuyamanta unanchakuna, (Juanqa timpuq aceitemanta, Danieltaq leonkunapa mach’ayninmanta).

Danielqa reqsin Cristopa kawsayninmanta huk sapa sut’i rikuchiyta qawachin, chaytataq ruwan iskay versículokunapi, chaykunatam inspiracionqa “columna chawpi” hinallataq “cimientosnin” nispa qayarin Qanchis Punchaw Adventista iglesiapaq. Chay iskay versículokunam karqan “coronación rumi”, qhipa rumi, cimientoskunapi churakusqa, William Millerpa ruwasqankunawan rikuchisqa karqan chaykunapi. Chay coronación rumim apamurqan hanaq pachapi santuarioq yachayninta, Diospa leyinta, Samana Punchawta, investigación juicio-ta, hinaspa Apocalipsis chunka tawañiyuq kimsa angelkunata. Danielqa qallariyninmi libroq, Juanqa tukukuyninmi.

Juanpa qillqasqanmi rikuchinqa Cristoq kayninmanta huk revelacionta Adventismoq tukuyninpi. Kunan pacha Israel moderno qallariyninpi, Payqa rikuchikurqan musphay Yupaq hina, tukuy yupaywan churasqakunaq Kamaqnin hina; Israel modernoq tukuyninpin ichaqa Payqa rikuchikuchkan musphay simiyachaq hina. Payqa tukuy imakunata rimasqawan chaskisqa Kamaqmi, simiq ruwakuynin kaptinpas, gramáticaq kamachikuyninkuna kaptinpas, simikuna, hinallataq alfabetoq qillqankunapas. Paymi paqarichirqan willanakuyta, simikunawan hunt'asqa kaqta, gramáticaq kamachikuyninkunawan kamachisqa kaqta, qillqasqa chaypas rimarisqa chaypas, huk alfabetoqwan qillqasqa, chayqa Paypa wakichisqan karqan; chaymanta aswanpas—Payqa Simi kikinmi. Chay Siminwanmi pusaq mana wakichisqa Laodicea runakunata t'ikraspan ch'uyanchasqa Filadelfia runakuna-man tukuchin.

Paykunawanqakuq cheqayniyki: simiykiqa cheqaq kaymi. Juan 17:17.

“santificay” nisqaman tikrasqa simiqa “santokhay” ninmi. Pachak tawa chunka tawa waranqa runakunaqa santo kanqaku, chay hinallataq chay allin kawsay-simintaqa “cheqaq kay”wan taripanqu, ichaqa nisunmanmi “Paypa simin”wanpas, imaraykuchus Jesusqa Simi kashan, paymi Cheqaq kayqa.

Ñawpaqpiqa Simi karqa, chay Simitaq Dioswan kasharqa, chay Simitaq Diosmi karqa. Chayqa ñawpaqpi Dioswan kasharqa. Llapa imapas paywanmi rurasqa karqa; pay mana kaptinqa, mana ima rurasqapas rurasqachu karqa. Juan 1:1–3.

Qhawariy, kaymi Juanpa allin willakuyninpi qillqasqan ñawpaq kaq. Chayqa, nisqallataq, Génesispi ñawpaq qillqasqawan tupachkan. Chaymi testimonioman yapaykun, Génesis huk ñiqipi nisqanta aswan sut'inchaspalla reqsisichin.

Qallariypi Dios hanaq pachatawan kay pachatawan kamarqan. Génesis 1:1.

Ñawpaq versiculopi “Dios” nisqaman tikrasqa simi achkaqmi; chayrayku pacha qallariyninmantapacha rikuchin Dios hukllallamanta aswan kasqanta. Juanpa evangeliopin “Qallariypi” Simiqa Dioswan kasharqa, hinaspataq Dios karqa. Hinaspataq Simiqa Kamaq karqa.

Jesúsqa Palabranmi, hinaspan Bibliata rurachirqan divinidatawan runakayta huñuspa—divinidadqa Santo Espirituwan rikuchisqa, runakaynataq chay iglesiakunaman apachinapaq kashaq librukunapi simikunata qillqaq runakunapi. Chayraykun Bibliataq Jesús hina runakaywan divinidadwan huñusqami. Bibliataq, urmaq, aycha munayniyuq runakuna chaypi rurasqa kasqankuta mana qhawarispa, qullanmi; hinallataq chayta qillqaq runakunapas qullaqmi karqanku.

Ñuqanchikpas aswan takyachisqa willakuyta profeciamanta charinchik; chayman uyarisqaykichik allinmi, tutayasqa chiqnipi k'anchay hina llimp'ipi qhawaykachasqaykichikman, p'unchay paqarinankama, ch'aska paqarinapaq sonqoykichikpi lloqsinqankama: Kayta ñawpaqta yachaspaykichik, Qelqapi ima profeciapas manan sapallan runapa yuyayninmanta qhawarisqa kanchu. Profeciaqa manan ñawpaq p'unchaykunapi runapa munayninmanta hamurqachu; aswanqa Diospa ch'uyasqa runankuna rimarqanku Santo Espiritumanta kuyuchisqa kaspanku. 2 Pedro 1:19–21.

Profetakunaqaqa santu runakuna karqanku, ichaqa urmasqa runallaraq karqanku, tukuy runakuna huchallisqankurayku, hinaspa Diospa k'anchayninmanta pisipasqaña kanku. Chaywanpas Bibliamqa Dios kaywan runa kaywan huñusqa kasqanmanta ruwasqañam, hinaspa santu kashan, imaraykuchus Diospa Siminqa hamurqan kawsayninpi hinallataq qelqasqa Siminpi rikuchinampaq: runa kay, Dios kaywan huñusqa kaspaqa, mana huchallinchu. Imatachus Bibliamanta nisqaqa, chayllataqmi Cristomantapas cheqan, payqa Bibliam kashanmi.

Jesúsqa huchallikuq aychata pachaspa hap'irqan, ichaqa mana hayk'aqpas huchallirqanchu; chhaynapa rikuchirqan runa kay divinidadwan huñusqa kaspam mana huchallinanchu.

“Belén llaqtapa willakuyninqa mana tukukuq tematam. Chaypi pakasqa kachkan: ‘Diospa yachayninpa, reqsiyninpa ima qapaq kayninpa ukhuyninqa ancha mana tupay atina.’ Romanos 11:33. Qespichiqpa sacrificionta musphaspa qhawanchik, hanaq pachapa trono ninta michiq wasipi waqaychanawan rantiqtin, hinaspa yupaychaq angelkunapa kуска kayninta establapi uywakunawan rantiqtin. Runapa hatunchakuyninpas, kikinpi atiniyuq kayninpas Paypa ñawpaqenpi piñachisqa hina sayan. Ichaqa kayqa musphaypaq uraykuywan k'uyuchikuyninpa qallariynillan karqan. Diospa Churinpaqqa yaqapas mana tukukuq p'enqay uraykuy hinam kanman karqan runapa kayninta chaskiy, Adánraq Edenpi huch'uychasqa mana hucha kayninpi sayashaqtinpas. Ichaqa Jesusqa runa kayta chaskirqan, ayllukuna tawa waranqa watakuna hucha rayku kallpanchasqaña kashaqtin. Imaynachus Adánpa llaqa churinkuna, chayhinallatataq Paypas hatun herenciapa kamachikuynin rurayninpa ruruchakusqankunata chaskirqan. Imayna chay ruruchakuykuna kasqantaqa kay pachapi ñawpaq ayllunkunapa historiapi rikuchin. Chayhina herenciayuqmi hamurqan llakiyninchikkunata, wateqaykunatawan rakinakuypaq, hinaspa mana huchayoq kawsaypa ejemplonta quwananchikpaq.” El Deseado de Todas las Gentes, 48.

Jesúsqa Siminmi, hinaspataq Jesúsqa Bibliapas runakayninta hinallataq divin kayninta huñusqa kan. Jesúsqa Bibliata pachak watakunapi ruraspa, Bibliapi kamachikunata churarqan, uyariqkuna uyarinankupa. Bibliata kamachiq kamachikunaqa paypa kawsayninpa imayna kayninkunapas kanku.

«Apocalipsispiqa Bibliaq llapan librokuna tinkunku hinaspa tukukunku. Kaypim Danielpa libroninpa hunt'aynin kachkan.» Hechos de los Apóstoles, 585.

“complemento” nisqaqa simin nin: hunt'achiy, allinman churanapaq. Danielpa testimoniunqa Apocalipsispi tukukun, chaymi Danielpa testimoniunqa qallariy, Apocalipsisñataq tukuyin. Apocalipsispa qallariyninqa Apocalipsispa tukuyinpi yapamanta rimakun, hinaspataq Daniel qillqapa huk ñiqin capítulo paq ñawpaq versículunpi kachkan cheqqa Israelwan cheqqa Babiloniawan maqanakuy, chaypi Babilonia atipan; ichaqa gracia pacha tukukuyninpa historianta tukuchkaptin, Daniel 11:45, 12:1 nisqanman hina, espiritual Babiloniaqa espiritual Israelwan maqanakushan, hinaspataq tukuyi Babiloniaqa chinkapun, Israelñataq atipan. Imaynan Juanwan Apocalipsispi kasqa hina, chhaynallataq Danielpa testimoniunpa qallariyninqa testimoniunpa tukuyinwan acuerdan. Chayqa, ¿imataq cheqqa kachkan?

Yachachiyqa huk simim, mayqin ñiqchasqa runakuna ima allin kasqanta entiendenku chayta sut'ichiq. Chaypa munaynin utaq llamk'ayninqa manam Bibliaman nitaq Cristianismollamanqa wichq'asqachu. Suti cristianismopiqa ichapas aswan achka llulla “yachachiykuna” kanman cheqaqkunamantapas; espíritu Babilonia, papakuyqa sapa qhelli, millay p'isqupa watana kan, chay p'isqkunataq mana allinkunata rikuchinku, chaykunatañataq iglesiakuna llulla yachachiykunawan sayachinku hinaspa pakanku, kayhina: kamachikuyqa chinkachisqañam nispa. Ichaqa cheqaq yachachiyqa kanmi.

Berea llaqtapi runakunap yuyayninkunaqa manam ñawpaqman chakatasqa huk llullakuy huchallinakuywan kichkachasqachu karqan. Paykunaqa munarqankum apostolkunapa willasqan yachachikuykunapa cheqaq kayninta allinta tapukuyta, maskhayta. Bibliataqa manam musphay munaylla raykuchu yachaqayta munarqanku, aswanqa prometesqa Mesíasanta qelqasqa imakunachus kasqanta yachanankupaqmi. Sapa p'unchaymi paykunaqa Diospa samayninwan qelqasqa qelqakunata maskharqanku; qelqakunata qelqakunawan tupachispankutaq, hanaq pacha angelkunaqa paykunapa ladonpi kasharqanku, yuyayninkunata k'ancharichispa, sonqonkutataq allinta takyarichispa.

Maypipas evangeliopa cheqaq-kayninkuna willakuykunku chaypiqa, cheqaqtapuni allinta rurayta munasqakunaqa Santu Qellqakunata allin sonqowan mana qhellqaykuspa maskayman pusasqa kanku. Sichus kay allpapa historianta tukuchiq rikch'ariyninkunapi, piqkunamanmi pruebayuq cheqaq-kayninkuna willasqa kachkan, chaykuna Berea llaqtayuqkunapa ejemplonta qatipakuspanku, sapa p'unchaw Santu Qellqakunata maskaspa, Diospa siminwan paykunaman apamusqa willakuykunata tupachispa, kunan p'unchawqa achka runakuna Diospa leyinpa kamachikuyninkunaman cheqaq sonqowan kasukuk kankuman karqa, mayqenpichus kunanqa pisilla kachkan chaypi. Ichaqa, mana munasqa Biblia cheqaq-kayninkuna rikuchisqa kaptinqa, achka runakuna kay tapukuyta mana ruranayankuchu. Santu Qellqapa sut'i yachachikuyninkunata mana atispa kutichiyta, chaywanpas rikuchinku aswan hatun mana munayta qusqa pruebakunata yachayta. Wakinqa yuyanku, kay doctrina-kuna chiqaqtapuni kaptinpas, aswan mana imapas kasqanta, musuq k'anchayta chaskinkuchus manachus chaymanta; hinaspan kususqa llulla willakuykunaman hap'ipakunku, chaykunata awqaqa almas-kunata pantachinampaq llamk'achin. Chayhinataqmi paykunapa yuyayninkuna pantasqawan tutayaykuchisqa kanku, hinaspan hanaq pachamanta t'aqasqa rikurinku.

“Tukuy runakuna juzgasqa kanqaku qusqan k'anchayman hina. Señorqa kachamunmi Paypa embajadorninkunata salvación willakuywan, hinaspa pichqankuna uyariqkunaqa Paymi cuentata mañanqa Ima hinam servidorninkunapa siminkunata tratanku chaymanta. Cheqaq sonqowan cheqaq kayta maskhaqkunaqa allinta, Diospa Siminpa k'anchayninpi, paykunaman qhawachisqa doctrinakunata sumaqta investiganqaku.” Hechos de los Apóstoles, 231, 232.

Kaqninmi “yachachikuykuna” mayqinkunachus “evangeliopa chiqaq rimayninkuna” kasqanku, chaykunataqa allinta maskhaspa yachaytaqmi kanan. Wakin, ichapas llapallanpas, “pruebapa chiqaq rimayninkuna” kanku. Sábado p'unchawqa sasallam yacharinapaq kaq pruebapa chiqaq rimayninmi. Chiqaq yachachikuykunapas, llulla yachachikuykunapas kanmi. Wakin chiqaq yachachikuykunaqa, uyariqkunaq ñawpaqenpi huk pruebatam churanku. Hinallataqmi huk laya chiqaq rimaypas kan, mayqinmi huk pacha tiempopaq wakichisqa kashan. Chay chiqaq

rimaykunataqa “kunan pacha chiqaq rimay” nispa sutichanku.

“Ancha ancha chanin kaq cheqaqkuna kan Diospa Siminpi, ichaqa kunanqa ‘kay pacha cheqaqmi’ rebañopa nisqanta munan. Rikurqanim apakkunapa peligroyninmanta, kay pacha cheqaqpa allin, ancha importan kaq puntokunamanta karunchakuspa, mana rebañota huñunaypaq, nitaj almapa santu kayninpaq yanapananpaq hina kaq yachachiykunapi tiyaykusqankumanta. Satanásqa kaypi tukuy atisqan ventajata hap’inqa causata dañanaypaq.”

“Ichaqa imaraykunan, santuarionmanta rimanakuspa, 2300 p’unchaykunawan kuska, Diospa kamachikuyninkuna, Jesuspa iñiyninpas, allin yuyaysapaq hinallataq churasqa kanku ñawpaq Adviento kuyuyta sut’inchankupaq, kunan kaq kasqanchista rikuchinankupaq, iskayrayasqakunapa iñiyninta takyanankupaq, hinaspa hatun k’anchayniyuq hamuq p’unchaykunamanta chiqap kayta qonankupaq. Kaykunatan achka kuti rikurqani, kachaqkunaqa aswan hatun yachachinankupaq imaraykukunamantaq rimanankupaq tiyakun chaykunas kasqanta.” Early Writings, 63.

Adventistakunaqa sapa kuti kay pasaje-taqa usananku, imatachus cheqaqtapuni ninqa chaymanta ayqenankupaq. Paykunaqa rimanku, ñawpaqman churana kachkan nisqanchik “kunan pacha cheqa yachachiy” willakuyninchikkunapiqa, santuario-llam, 2300 p’unchawkuna-llam, kamachikuykuna-hina, hinaspa Jesuspa iñiynin-llam allinta enfatizanapaq kasqanta. Kaytaqa ninku, kay tawa yachachisqakunaq ima kasqanmanta sut’ichasqa kaqta ayqenankupaq.

Kay chusku jatun cheqaqkunaq munayninqa kaymi: “allin yuyaywan hunt’asqa karqan ñawpaq Advent movimiento nisqata sut’inchananpaq, kunan imayna sayasqanchista rikuchinanpaq, iskayrayasqakunapa iñiyninta takyachinanpaq, hinallataq hatun k’anchayniyuq hamuq p’unchawpaq takya kayta qonampaq.” Kay chusku kunan cheqaq yachachiykuna rurasqa kanku rikuchinankupaq imaynatachus Adventismoq qallariynin (ñawpaq Advent movimiento) Adventismoq tukuyinta (ñuqanchikpa kunan sayayninchikta) rikch’achin. Chay chusku ñawpaq yachachiykunaqa “allin yuyaywan hunt’asqa” kanku sut’inchankupaq kay kamachiya: tukuyqa qallariyninwanmi rikch’achisqa kachkan. Kay saminchasqa qillqaman hina, kaymi “kunan cheqaq” nisqa, maytatachus “uywa qatipa” kunan munan.

Ñawpa Israelqa Israelpa qallariyninmi, kunan pacha Israeltaq tukukuyninmi. Ñawpa literal Israelqa qhipa pacha qallariyninmanta 1798 watapi, Domingo kamachikuykama, Qanchis Punchaw Adventista llaqtata rikuchiq unanchan karqan. Cristopa ñawpaq hamuyninman ñawpaqtaqa “kunan chiqap yachachiy” manam judiokunapaq rikurisqachu, paykunaqa suyaykuna hinallataq yachaykuna qatiyninkupi hap’ipakusqankurayku qhawsaqa (Laodicea hina) karqanku.

“Munanchikmi yachayta kay pacha tiempopi maypin kawsashanchikta. Mana kuskanchikchu entiendenanchikta. Mana kuskanchikchu sonqonchikman hap’iyta. Sonqoy ukupi khatatatanmi, imaynachus yuyarini ima hatun awqayuy kasqanchikta tinkunapaq, hinallataq mayna mana allin waqaychasqa kasqanchikta paywan tinkunapaq. Israelpa wawanakunapa pruebasninkuna, hinallataq Cristopa ñawpaq hamuyninman chayraq qayllapi kasqanku pachapi imayna kayninkuta, kutin kutinta ñawpaqnianman rikuchisqa karqan Diospa llaqtanpa maypi kasqanta qhawachinapaq, paykuna imayna yachakuyta tarisqankuta Cristopa iskay kaq

hamuyninman ñawpaqta—imaynachus awqa llapa ocasiónninta maskharqa judiokunapa yuyayninkunata kamachinapaq, chay hinallataq kunan p'unchawpi maskhashan Diospa kamachiqninkunapa yuyayninkunata ñawsayachiyta, ama atinkuchu chanin ancha sumaq cheqaq-kayta reqsinankupaq.” Selected Messages, libru 2, 406.

Hamut'asqanchis qhipa qillqasqa nisqanman hina, judiokunaqa “Diospa qallariynin chiqaq kayninta” mana rikuytaña atirqankuchu, chay qallariynin chiqaq kayqa judiokunapaq Egipto llaqtamanta qispichisqa kaypa willakuynin karqa. Chay qispichisqa kaypa willakuyninmi paykunapa qallariynin chiqaq kaynin karqa; chaymi karqa wawakunaman yachachinankupaq kamachisqa chiqaq kay, mirayninkuta tukuy purisqanpi. Pantarqankum, imaynan Adventismo pantarqan hina. Ñawsa rikuywan kasqa judiokunaman chiqaq kayta qawachinapaq, Jesúsqa chiqaq kayta huk churakuymán churarqa.

“Qispichiqpa p'unchaykunapi, judiokunaqa ancha ñit'arisqa yachaq cheqaq-kusikuy quri-rumikunata tradición nisqapa hinaspa fábula nisqapa q'upa-q'upawan chinkachisqaku, chaymi manaña atikurqachu cheqaqta llullaqmanta reqsiy. Qispichiqqa hamurqa superstición nisqapa q'upa-q'upanta hinaspa unaymanta munasqa pantaykunata pichaypaq, hinaspa Diospa siminpa quri-rumikunata cheqaq kaypa marconpi churaypaq. ¿Imatataq Qispichiq ruwanmanku kunan ñoqanchisman hamuspan, imaynachus judiokunaman hamurqan hina? Payqa chayllata hina ruwanman karqan, tradición hinaspa ceremonia nisqakunapa q'upa-q'upanta pichaspa. Judiokunaqa ancha phiñasqa hinaspa chukchakusqa karqaku pay chay llamk'anata ruwaptin. Paykunaqa Diospa ñawpaq cheqaqnintaña qonqarusqaku karqan, ichaqa Cristoqa wakmanta rikuchimurqan. Ñoqanchispa llamk'ayninchisqa Diospa ancha chanin cheqaq-kayninkunata supersticiónmanta hinaspa pantaymanta qispichiy.”

“Hatun chiqaq cheqaq chiqaq cheqaq chiqaq chiqaq cheqaqkunaqa pakasqa karqan, mana rikuy atiylla hina, hinaspa pantaywan supersticiónwanmi k'anchayninta chinkachisqa, mana munaychasqa tukusqa. Jesusqa Diospa k'anchayninta rikuchin, hinaspa sut'i cheqaq kaypa sumaq llipyayninta tukuy divino hatun k'anchayninpi orqomun. Ch'uyay sonqoyuq runakunaq yuyayninkunaqa admiraciónwan hunt'asqa kanku. Sonqonkunaqa paymanmi santo munakuyninkunawan aysasqa kanku, paymi cheqaq kaypa quri ruminkunata orqomuspa, yuyayninkuman qhawachirqan.”

“Judiokunaqa cheqaq kaymanta wakin rak'ita entienderqanku, hinaspa Diospa siminmanta wakin rak'itapas yachachirqanku; ichaqa mana yacharqankuchu Diospa kamachikuyinpa karu chayamunanta. Cristoqa kawsaymanta hamuq yachachikuykunapa q'upñin-ta picharqan, hinaspa Diospa munayninkunapa cheqaq sonqonta hinaspa ukhu muyunta rikuchirqan. Chayta ruwaspaqa, paykuna mana atipay atispa piñakuyman chayarqanku. Llaqtamanta llaqtaman llullakuy willaykunata mast'arqanku, Cristoqa Diospa ruwasqanta thuñichisqanmi nispá. Ichaqa Jesús ñawpa kaq rikch'ayninkunata chinkachispa, ñawpa cheqaq yachachikuykunata kutichimpuqmi, cheqaq kaypa marconpi churaykuspa. Payqa chaykunata tupachirqan hinaspa hukllachirqan, hunt'asqa hinaspa sumaq takyasqa cheqaq yachachikuy sistemata ruwaspa. Kaymi qespichiqninchispa ruwasqan karqan; kunanri, imataq noqanchik ruwasaq? Manachu Cristowan huk sonqolla llamk'asun? Rimaylla uyarisqakunallawanchu kamachikunqa? Sapaq umanchikpa yuyayninchikkunawanachu Diospa k'anchayninta

ñawpaqninchikmanta pakasaq? Ñoqanchikqa allinta ñawirinanchikmi, allinta entiendespa uyarinanchikmi, hinaspata hukkunamanpas yachachinanchikmi yachasqanchikkunata. Wiñaypaqmi kawsay tantata yarqhachispa mask'ananchik, wiñaypaqmi kawsay unu mask'ananchik, Libanopa rit'inta mask'ananchikpas, cheqaq p'uyupa kawsayniyuq, chiriyaqchi yakukunaman runakunata pusayta atisunchikpaq." Review and Herald, June 4, 1889.

Ñawpaq hamuyninpi Jesúsqa "ñawpa cheqaqkunata yapamanta sayarichirqa, cheqaq kaypa amazonninman churarispa. Payqa chaykunata tupachirqa hinaspa huñurqa, hunt'asqa hinaspa allin yanantinchasqa cheqaq kaypa huk sistemata rurarispa." Jesúsqa machu Israelpa qallariyninpi historiata llamk'achirqa ñawpa cheqaqkunata yapamanta sayarichinapaq, hinaspa chayta ruwarqa chay cheqaqkunata tupachispa (yachachiy-muyupi) hinaspa huñuspa (paralelopi, siq'i siq'ipi hawaykuqta hina). Chayta ruwarqa judiokunata kacharichinapaq chay ruwaykuna hinaspa sapaq yachaykuna paykunata ñawsaqchasqanmantam. Chay historiaqa literal Israelpa tukukuynin historiankaran.

Adventismoqa kutichisqa hina kachkan ñawpaq Israelpa tukukuyninpa historianta, chaymanta cheqaqta mayman churana rikch'aynin, amahina Laodiceapa ñawsay-tradiciónninwan costumbrenwan qhespichinapaq, kunanmi hunt'asqa kachkan imaynachus Cristo judiokunawan rimanakusqanpi. "Machu cheqaqkunaqa" "marcu" nisqa cheqaqmanmi churasqa kanan, huk profético siq'ikuna huk profético siq'ikunawan huñunakunanpaq, "siqi patapi siqi" nisqa hina, kikinchasqa paralelopi, ichapas huk Laodiceata ñawsayninmanta qhespichinapaq. Cristoqa llaqa imaymanapi ejemplonchikmi.

Bibliapiqa kachkan chiqaqkunaqa doctrina nisqawan reqsichisqa kanku, chaymantaqa "achka admirasqa chiqaqkuna kanku", ichaqa kanmi hinallataq "kunan p'unchaypa chiqaqnin" nisqa, mayqinchus "kay 'generación' llaqtamasinkunapa prueban" kasqa, chay chiqaq rikhurichisqa kashaqtin. Profecía hinaqa kayqa Adventismopa tawa kaq generaciónninpi pasakun, hinaspa "kunan p'unchaypa chiqaqnin", "kay generaciónpaq prueba kasqa", mana ñawpaq kaq Adventismopa generacionesninpaq prueba karqanchu.

Qillqakunaq Santu Qillqapiqa kanmi wakin imakuna yuyayman chayanapaq sasa kasqankumanta, chaykunataq, Pedro nisqa simiman hina, mana yachaqkuna hinallataq mana takyasqa runakuna k'ewiykunku kikinkuq chinkayninman. Kay kawsaypiqa ichapas mana atisunchu sapa Santu Qillqapa rakinapaq yuyayninta sut'inchayta; ichaqa mana kanchu imapas kawsaypaq ancha allin ruwanakuy chiqaq kaymanta pakasqa kaq, chinkachisqa ima pakaywan. Diospa munayninpi pacha chayamunqa pacha chaymanta chiqaq kaypi kay pachata pruebaman churanaqpaq kaptin, runakunaq yuyayninkutaq Paypa Espiritun kallpachinqa Santu Qillqata mask'anankupaq, ayunaywanpas mañakuywanpas, t'inkisqa t'inkisqa tarisqa kasp huk sumaq watasqa cadena hinaman huñusqa kanan kama. Sapa chiqaq kaq, almakunapa qispikuyninta chaylla rikhurichiq, hinallataq sut'ita rurasqa kanqa, mana pipas pantanankupaq nitaq tutayaypi purinankupaq.

"Hinallataq ñawpaqmanta pacha profecíaq cadena-ninta qatispanchik, kay pachaq tiempo-ninchikpaq rikuchisqa cheqaq simiqa sut'ita rikuchikurqa, sut'itaq willakurusqa

karqan. Kuisqa atipayninchikkunamanta hinallataq ñanninchikman k'anchamuq k'anchaymantaqa yupaychayuqmi kanchik. Ñawpaq miraykunapi kawsaqqunaqa paykunaman k'anchamunanpaq saqisqa k'anchaymanta yupaychayuqmi karqanku. Yuyayninkutaqa Sagrada Escrituraq imaymana puntunkunamanta llamk'achirqanku, chaykunataq paykunata prueban. Ichaqa mana hamuqta qhawaykuq cheqa simikunata hinaqa paykuna manam entiendirqankuchu. Mana hap'iq k'anchaymantaqa manam paykuna yupaychayuqchu karqanku. Bibliataqa paykunapas charirqanku, imaynan ñoqanchikpas chariq kanchik hina; ichaqa kay hallp'aq historianta tukuchi q escenakunawan t'inkisqa especial cheqa simiq kicharikunanpaq tiempoqa kay hallp'api kawsanqakuq qhipa miraykunapi kashan.”

“Chhikaq cheqaqqunaqa wiñaymirqanku imayna kawsaykuna kasqanman hina sapa miraykunapaq. Kunan pacha cheqaqqa, kay miray runakunapaq huk pruebakunam, manam ñawpaq achka miray runakunapaqchu pruebakara. Sichus kunan ñuqanchisman k'anchamuchkan chay tawa kamachiypi kaq samana p'unchawmanta k'anchayqa ñawpaq miraykunaman qusqaña karqanman kara, Diosqa chay k'anchaymanta paykunata mañakunman karqa.” Testimonies, volume two, 692, 693.

Adventismoq historiapi chusku miraykuna kasqanta mana munaspa ñiqkunapaq, Habacucpa Tablankunaman qhawariychikmanmi. Kay chiqaqta aswan sasaqlla entiendenapaq huk ancha sasan ñanqa kaymi: Laodicea sutinqa ninmi, huk llaqtata juzgasqa. Adventismopa qallariyninqa juiciopa kichariyninta willakurqan, Adventismopa tukukuynintaq juiciopa wisq'aykuyninta willakun. Juiciopa wisq'aykuyninqa kimsayuq chaymanta tawayuq miraykunapi ruwakun.

Ama ruruychasqa ima wakintaqa, nitaq hanaq pacha patapi kaq imapa rikch'aynintaqa, nitaq kay uray allpapi kaq imapa rikch'aynintaqa, nitaq allpa uranpi unu ukhupi kaq imapa rikch'aynintaqa, ama qampaq rurachikunkichu. Ama paykunaman qonqorikunkichu, nitaq yupaychankichu; noqaqa, Señor Diosniyki, envidioso Dios kani; cheqnikuwaqniykunapa taytakunapa huchanta wawakunaman watukuni, kimsaq, tawa miraykama; kuyakuwaqniykunaman ichaqa waranqa runakunaman misericordiat rikuchini, kamachiynatapas waqaychaqkunaman. Éxodo 20:4–6.

Taripaypa tukukuyninpi, qhipa miray Laodiceapi kaj Adventismo (huk juzgasqa llaqtamanta runakuna) juzgasqa kanqa, hinaspataq Señorpaj siminmanta wijch'usqa kanqa, imaynatachus ñawpa Israel llaqta Jerusalén llaqtapa chinkachisqanpi karqa hina. Biblia yachachikuykunaqa cheqaqquna kanku, hinaspataq kanmi pruebayuq cheqaqquna, chaymantaq kanmi kunan pacha cheqaqquna. Kunan pacha cheqaqqa sapa kuti pruebayuq cheqaqmi, ichaqa sut'inchanmi huk pruebayuq cheqaqta, kaypacha kawsashan miraypaq musamman wakichisqa kaqta. Ichaqa cheqaq kasqaqa kayhinam aswan rikurin: Diospa siminmanta mayqin cheqaqtapas ñoqanchik akllakuspa qhesachakuspa mana chaskisunchik chayqa, chay cheqaqmi ñam huk pruebayuq cheqaqman tukupun, hinaspataq ñoqanchik chay pruebaytaña pantaspa mana atipasqanchik.

Jesúsqa Diospa siminmi, payqa cheqaq kaqmi. Payqa Pilatoman willarqan imaraykuchus “hamurqa” “kay pachaman”, “cheqaqmanta testigota qunanpaq”; chaymanta, llapaqpis paypa vozinta uyariqqa, “cheqaqmanta kaqmi.” Chay “cheqaq” nisqa simi, mayqintachus Pilatowan Jesús rimarqanku, hebreo simimanta hamun; chay simiqa “cheqaq” nisqaman tikrasqa kashan,

hinaspataq Machu Testamentopi pachak iskay chunka qanchis kutita tarikuyta atin. Chay hebreo simi (H571) inglés simikunaman imaymana simikunawanmi tikrasqa, ichaqa Machu Testamentopeqqa iskun chunka iskayniyuq kutita “cheqaq” nisqamanmi tikrasqa kashan. Chayqa hukninmi chay sinchi atiyiniyuq ancha ukhu simikunamanta, achka patakunapi.

Simi “chiqaq” nisqa hina Old Testamentopi tikrasqaqa kimsa hebreo qillqakunamantam sast’arisqa, hebreo qillqakunawanqa sapa qillqaqa kikinpa sut’i kayninta hap’in; chayrayku qillqakunamanta ruwasqa simiqa sapa qillqapa huñusqa kaq ninakunata t’aqwirispa, simipa tukuy nisqanta paqarichin. Simi “chiqaq” nisqaqa kimsa hebreo qillqakunamantan ruwasqa: hebreo alfabetopa ñawpaq qillqan, chawpipi kaq huk qillqa, hinaspa hebreo alfabetopa qhipa qillqan. “Chiqaq” nisqaqa Old Testamentopi alfabetopa ñawpaq hinaspa qhipa qillqakunawanmi rikuchisqa, huk qillqawan chawpipi!

Kaymiqa Bibliaq “ñawpaq rimay kamachikuy” nisqapa sut’inchasqanmi. Ima yachaymanta rimaypas ñawpaq kutipi rikuchisqa kaptin, chaymi aswan hatun ancha allin qhawarisqa t’aqay chay simipaq, imaraykuchus chay simiqa muhu hinam, hinaspataq tukuy willakuyta paqarichinapaq munasqa llapa ADNninta uqlapi apamun. “Ñawpaq rimay kamachikuy” nisqapi iskay ñiqinpi aswan ancha allin qhawarisqa t’aqayqa qhipa qhawarisqa t’aqaymi, imaraykuchus chaypim qallariymanta tukukuymen chawpinpi paqarimuq llapa willakuykuna hukllachasqa watasqa kachkan. “Revelación nisqapi Bibliaq llapa librokunan tinkunku hinaspa tukukunku,” hinaspataq Revelaciónqa Bibliaq qhipa libroymi.

Qhaway simita “chiqap kachay” nisqaqa, mayqintachus ñawpaqta yuyarisqanchikqa, “Aleph” sutiyaq qillqawan qallarín; chunka kimsayuq kaq qillqaqa “Mem” sutiyaqmi; iskay chunka iskayniyuq, qhipa kaq qillqataq “Tav” sutiyaqmi. Chayqa, hinallataq, kay qillqakunapa sut’inchayninkunapi ima munayninkupas achka rikch’ayninkuna kan, mayqin simi yachaqmanchus sut’inchanapaq risaqtikiman hina; ichaqa, sapaq sut’inchaykunapa hatun lliw nirqankunaqa ancha allin yachachiqmi.

א (Aleph): ñawpaq qillqa hebreo alfabetupi, hinaspataq sapa kuti hukllaywan tinkisqa kachkan, Diospa kayninta hinaspa wiñay kayninta sut’ichaspa, Dioswan kamasqanwan tinkikuyninta unanchaspa.

מ (Mem): Kimsa chunka kimsayuq kaq qillqa hebreo simi alfabetupi, hinallataq achka kuti yakuwan tinkichisqa kachkan.

ת (Tav): Hebreo alfabetopa qhipa qillqa, hinallataq “señal” utaq “marka” nisqapa niyninta apaq. Sapa kuti tukukuypa yuyayninwan utaq kamasqapa “sellon” nisqawan tupachisqa kachkan. Ñawpa hebreo simipi, Tav qillqaqa chakata hina rikch’aynin karqan.

“Cheqaqa” nisqa hina tikrasqa hebreo simi, mayqenchus yuyarisqanchik, kimsa qillqakunamanta ruwasqam, chaykuna kuskanpi wiñaypaq evangelio-ta rikuchinku. ¿Imataq? Kayqa sasachakuyniyoqchu riqsisqa kanman, sichus yachanki kimsa angelkunapa willakuyninkuna wiñaypaq evangelio kasqanta. Riqsiy atikun, imaraykuchus kay kimsa qillqakunapa sut’inchayninkuna kimsa angelkunapa willakuyninta rikuchinku.

Apocalipsis chunka tawayuqpa ñawpaq angelninmi wiñaypaq evangeliota reqsichin, chaymantataq llaqa pachamanta runakunata “Diosman manchakuychik” nispa willan, hinaspa Kamaqta yupaychaspa payta hatunchaychik nispa. Chay kimsa qillqakunamanta ñawpaq kaqpa, (Aleph) nisqapa sut’inchasqanqa kaymi: “Dioslla, wiñaypaq Dios, hinaspa runakunapa Kamaqnin kasqanrayku, runakuna reverenciawan manchakuspa yupaychanankupaq Dios.”

Alephqa rikch’achin ñawpaq angelpa willakuyninta rikuchin.

Iskay kaqnin angelpa willakuyninqa runakunata Babiloniamanta llusqinankupaq waqyayku, Santo Espíritu uyarisqa hina hich’asqa kasqanmanta señalan, hinaspa Babiloniapa hatarikuyninta reqsichin. (Mem) sut’ipa nisqenqa yakuwan t’inkisqa kachkan, chaymi Espíritu hich’aykuyninpa unanchaqan; hinaspa alfabetoq chunka kimsayuy yupayninmi, chunka kimsayuyqa hatarikuypa unanchaqan kasqanrayku, chayhinataq Babiloniata reqsichin. Memqa kaqnin angelpa willakuyninta unanchan.

Kimsa kaq angelqa runakunata amonestan uywaqa señalta ama chaskinankupaq, iskay kasta yupaychaqkunata, hinallataq Diospa piñakuynintapas reqsichin. (Tav) nisqapa sut’inchayninqa kaymi: huk “señalta” rikuchin, (uywapa señalan); kamasqapa sellonta rikuchin, (Diospa sellon). Kikin qillqaqa chakata hina rurakusqa kachkan. Tavqa kimsa kaq angelpa willakuyninta rikuchin.

“¿Imataq kawsaq Diospa sellon, paypa llaqtanpa urkunman churakusqa? Chayqa huk señalmi, angelkunaqa ñawinchanku, ichaqa mana runaq ñawinkunachu; imaraykuchus wañuchiqa angelqa kay qispichiypa señalninta rikunan tiyan. Yuyaysap’a umalliq yuyayqa rikunña Calvario cruzpa señalta Señorpa wawaychasqan churinkunapi warmi churinkunapiwan. Diospa leyn p’akiy huchaqa apasqañam. Paykunaqa kasarakuy p’achayuqmi kachkanku, hinaspa tukuy Diospa kamachikuyninkunaman kasukuq hinaspa cheqaqmi kachkanku.”

“Señorqa manam pampachinqachu cheqaqta reqsiqkunata, simipiwan rurayninpipas mana kasukuspa kamachikuyninkunata.” Maranatha, 243.

Hebreo simipi “chiquap” nisqa tikrasqa simi kimsa qillqayuqmi, sapa hukninpas kikin sut’inchayninkunayuq. Chay kimsa sut’inchaykunam kimsa angelkunapa willakuyninkunapa sut’inchayninkuna kan. Hinallataq ñawpaq angelpa willakuyninpa sut’inchayninkunam kan, imaraykuchus ñawpaq angelpa willakuyninqa Adventismo qallariyninpi willakusqa willakuymi karqa, kimsañiqin angelpa willakuynintaq Adventismo tukukuyninpi willakusqa willakuymi. Jesúsqa tukukuyninta qallariyninwan rikuchisqanrayku, ñawpaq angelqa kimsañiqin angelpa willakuyninpa llaqa profético señalkunata hap’in. Chhaynata rurashaspan, hebreo simipi chay kimsa qillqakunapa sut’inchayninkuna manam kimsañiqin angelpa willakuyninllapa unanchankunachu kan, aswanpas ñawpaq angelpa willakuyninpa unanchankunapas kan.

Juanqa Apocalipsispi nisqapi kamachisqa karqa chay hina kasqankunata qillqanampaq; chayta ruwaspataq huk pachallapi hamuq pacha imakunachus kanqa, chaykunatapas qillqasharqa. Payqa qallariyta qillqarqa tukukuyninta rikuchinampaq. Sapa ima mana iskayrayayniyuq simikunawan, Qanchis p’unchawniyuq Adventistakuna yachachisqa kanku Milleritakunaq willakuyninta yachanankupaq hinaspa willakunankupaq; chayqa ñawpaq angelpa willakuyninmi. Chay

chiqaqkuna hinaspa chay historiata yachaspanchik, willakuspanchiktaq, kinsa kaq angelpa willakuyninta willakushanchiktaqmi, ñawpaq angelpa historianapas yapamanta rurashanchik.

“Diosqa manam huk musuq willakuyta quwasunchu. Ñuqanchikqa willananchikmi chay willakuyta, mayqinchus 1843 watapi, 1844 watapipas, huk iglesiakunamanta llusqichiwanchik.” Review and Herald, 19 de enero de 1905.

“1840–1844 watakunapi qosqasqa llapa willakuykunaqa kunan kallpawan rurasqa kananpaqmi, imaraykuchus achka runakuna pantasqaña kachkanku. Chay willakuykunaqa llapa iglesiakunamanmi chayan.” Manuscript Releases, volumen 21, 437.

“1841, ‘42, ‘43, hinaspa ‘44 watakunapi chaskisqanchik cheqaqkunaqa kunanqa yachakunanmi, hinaspa willakunanmi.” Manuscript Releases, volumen 15, 371.

“Willakuyqa hamusqaña: Mana ima imapas yaykunanpaq saquesqa kananchu, iñiypa cimientonta chinkachinampaq, mayqan patapi ñuqanchik ruwaspa hamurqanchik 1842, 1843, 1844 watakunapi willakuymi chayamusqanmantapacha. Ñuqaqa kay willakuypi karqani, chaymantapacha kay p’unchaykama pacha, kay pachapa ñawpaqenpi sayarqani, Diospa qowasqanchik k’anchayman chiqap kaspas. Manam yuyaykuchkanichu chakiykuta uraykachiya chay plataformamanta mayqenman churakusqa karqan, sapa p’unchay Señor-ta mask’aspa sonqo llapanmanta mañakuywan, k’anchayta mask’aspa. ¿Yuyankichu ñuqa saqeymanman Diospa qowasqan k’anchayta? Chayqa Wiñay Rumi hina kanan. Chaymi pusawashan qowasqa kasqanmantapacha.” Review and Herald, April 14, 1903.

Ñawpaq angelpa willakuyninpas, chay willakuy maypichus rikuchisqa karqan chay historiapas, kunan pachas historiaykuwanmi kikinchasqa kashan hinaspa sut’ichin—wakin profético amuychakuykunawan. Iskaynin chay historiakunaqa Diospa simi yachaqninpa kimsa qillqawanmi rikuchisqa kanku, “cheqaq kay” nisqa simita rurananpaq. Chay “cheqaq kay” nisqa simitaq wiñay Evangeliotam rikuchin.

Adventismo qallariyninpi Milleritakunapa historiankuqa ñawpaq angelta rikuchin, hinaspa Adventismo tukukuyninpi kaq historia, kinsaq angelwan rikuchisqa kaqpas, paralelo historiakunan kanku; ichaqa wakin hukniray diferencianakuykunatam hap’inku.

Ñawpaq angilqa taripanakuy kicharikusqanta willakun, kimsa kaq angiltaq taripanakuy tukukuyninta willakun. Chay profetiko sayariy, maypi Adventismoq historianninqa mast’arikusqa karqan, qallariynin historiapiipas, tukukuyninpiipas, iskayninpiqa hukllatas kikinmi. Mayqin kantunpas rikuchikuyta atin, historiapi chayamushpa, kimsa angilkunapa kimsa puriyninkunata qatisqanta. Chay kimsa angilkunaqa chay kimsa qillqakunallataqmi. Chayrayku, Adventismoq ishkay kantunpi profetiko ruwaykunapa qatinqinpa sayarimun kimsa angilkunapa kimsa puriyninkunapi, mayqinkunañataq señalkuna kanku, chayrayku chay kimsa hebreo qillqakunawanpas rikuchisqa, mayqinkuna “cheqaq kay” nisqa simita ruranku.

Alfamá Adventismopa qallariyninmi, Omegataq Adventismopa tukukuyninmi; chawpipi kaq qillqataq, chunka kimsayuy qillqa kasqanrayku, Adventismopa hatariyuyninta qallariyninmanta tukukuyninkama riqsichin.

Ñoqanchikqa yachachisqa kachkanchik Diospa ñanninqa maypichus kasqanmanta:

Diosniy, ñanmi santuario ukhupi kachkan: ¿pitaq Diosninchik hina hatun Diosqa? Salmos 77:13.

Santuariopi tarisunmi, Diospa ñanqa kikin kimsa patapi kasqanta, kimsa angelkunapa willakuyninkunawan kikin chaska, tariyku. Patiopiqa Diosmanta manchakuyqa runata ofrenda haywananpaq pusaykun, chaywanpas justificacionta hap'ipunanpaq. Lugar Santo nisqapiqa santificacionqa mañakuy kawsaywanmi rikuchisqa, inciensosopa altarninwan unanchasqa; estudiopa kawsayninwanmi rikuchisqa, tantakuna mesa nisqawan unanchasqa; hinallataq servicionpa kawsayninwanmi rikuchisqa, candelabrokunawan unanchasqa. Lugar Santísimo nisqaqa juicio-ta rikuchin. Ñawpaq angelpa willakuyninpi unanchasqa hina Diosmanta manchakuyta hap'iptinchikqa, cruzpa chakinnanmanmi maskhayku justificacionta, patiopi. Justificados kaspanchik (chaninnaq ruwasqa), Lugar Santo nisqapi unanchasqa hina santificasqa kawsaypa musuq kayninpi puriyku (santidadpi wiñay). Lugar Santo nisqaqa cristianopa ruwasqan llamk'ayta rikuchin, Milleritaskunaq hunt'asqan, iskay ñiqin angelpa willakuyninpi, Chawpi Tuta Qapariywan kуска. Justificados santificadospas kaspanchikqa, Lugar Santísimo nisqapi unanchasqa juicio-paqa wakichisqanñam kachkanchik. Santuarioq kimsa patankuna, wakin imakunamanta huknin hina, kimsa teología simikunata unanchanku—justificacionta, santificacionta, glorificacionta—hinallataq kimsa angelkunapa willakuyninkunatapas unanchanku, chaymantapas ñawpaq angelpa willakuynintapas unanchanku, hinallataq “cheqaq kay” sutita ruranaq llamk'asqa kimsa qillqakunatapas unanchanku.

Santuario-pa kanchanpi tarisunpi, kinsa puriyninkunatapas tarisunchikmi. Santuario-man ñawpaq kaq puriyqa santuario-pa qipa kaq puriyninta rikuchinananmi, imaynachus ñawpaq angelqa kimsakaq angelwan tupachakun chayhinata. Kanchanpi ñawpaq kaq puriyqa ofrendata wañuchiymi, chayqa justificación-ninmanta sut'inchin. Iskay kaq puriyqa mayllakuna pilanku, maypichus wiran (huchan) qichusqa kan, hinaspa ofrenda mayllasqa kan qipa kaq puriykunapaq. Chay mayllakuna pilanqaq unuqa iskay kaq puriypa huk unanchanmi. Kimsa kaq puriyqa cheqaq rupachisqa ofrendam, mayqinchus Cristota chakataqpi rikch'achirqa, maypichus juicio hunt'asqa karqa. Chay kikin kinsa puriykunaqa santuario-paq ñawpaq kaq puriyninpi kachkanmi, imaynachus chay kikin kinsa puriykunaqa ñawpaq angelpa willakuyninpi kachkan chayhinata. Alfa y omega nisqapa kamachikuyninqa santuario ukhupim kachkan, imaynachus kinsa angelkunapa willakuyninkunapipas kachkan, hinallataq “truth” simita rurachiq qillqakunapipas.

2300 watayuq willakuyqa kkillan sayaynintaqmi hap'in. Chay willakuyqa kimsa kamachikuykunawan qallarirqa, hinaspa tukukurqa kinsa kaq angelpa willakuynin chayamunankama 1844 watapa octubre killapa 22 p'unchawninpi. Chay willakuyqa pisqa profecía siq'ikunatan rikuchin, hinaspa 2300 watayuq willakuyqa qallariyninpi kaq historiataq chay pisqa profeciakunamanta sapankapa tukukuynin historiata rikuchin. Hunt'asqa 2300 watayuq willakuyqa qallariyninpas tukukuyninpas kimsan kamachikuykuna kasqanraykum, hinaspa kinsa willakuykunawanmi tukukun.

Qhichwasqa profeciapa 457 a.C. watapi qallarikurqan sasachakuy pacha-kunapi; chaymi judiokunapaq kutimunankupaq, hinaspa templota llaqtatapas yapamanta hatarichinankupaq kamachirqan. Ñawpaq willakuypi nisqaman hina, 49 wata qhipaman, 457 a.C. watapi qallarisqa llamk'aymanta qhipaman, tukukurqan sasachakuy pacha-kunapi. Chay 49 watakunaq qallariyninmi chay 49 watakunaq tukukuyninta rikuchin.

457 a.C. señalanqa qallariynin profeciapa, mayqinchus reqsichin Cristo-ta bautizasqampi llusisqanta. Paypa llusisqanqa unancharqan llamkayninpa qallariyninta, huk llaqtata huñunaypaq, musuq Jerusalénpa mana machu Jerusalénpa runankuna kananpaq, imaynatachus ñawpaq Israel huñusqa karqan cheqaq Jerusalén-ta musuqmanta hatarichinankupaq 457 a.C.-pi.

457 a.C. chayqa qallarinmi profecía nisqapa, maypichus Cristo chakatasqa kanqa chayta reqsichin. Hermana Whiteqa cruzpa historianta October 22, 1844 Hatun Llakiypawan tupachin, hinallataq Puca Qochata chimpaypa historiantapas Hatun Llakiypawan tupachin. 457 a.C.-pim huk llakiy karqa, mayqinchus ejemplopi rikuchirqan Hebreokunapa Puca Qochapi llakiyninta, Adventistakunapa Hatun llakiyninta, discipulokunapa cruzpi llakiyninta, hinaspa Ezraq 457 a.C.-pi llakiynintapas.

“Esdrasqa suyaspaq karqan Jerusalénman achka runakuna kutimunankuta, ichaqa qayakuyta uyarispa kutirimuqkunapa yupayninqa llakikunapaq huch'uylla karqan. Achkaq, wasikunata hallp'akunatawan hap'iqkunaqa, kay kaq rikhuriykunata saquespa sacrificiota ruwanankupaq manam munarqankuchu. Paykunaqa samayta, aswan allin kausaytawan munakurqanku, chayraykutaq chayllapi qhepakuywan sumaqta kosisqa karqanku. Paykunapa ejemplonqa hukkunapaq hark'akuyman tukurqan, mana chayqa, fe nisqawan ñawpaqman puriqkunawan kуска suertenku churayta akllayman atisqankumanta.” Profetas y Reyes, 612.

457 a. C. watapas qalltañawa uka profeciar uñt'ayi, kunapachas nayra Israelajj Diosat jaljtayatäni ukat evangelioj yaqha markanakar apasitäni ukanaksa; ukhamaraki 490 maran especial tiempo de gracia nayra Israelatak utjkäna ukar tukuyäwip uñacht'ayarak. Ukhamasti, 457 a. C. watas qalltañawa jupanakan tiempo de gracia satäkäna ukat 34 d. C. watasti tukuyäwipawa, ukasti tipifici, Adventismo-n tiempo de gracia satapajj 1844 maran qalltasitapar ukat Ley Dominicalan tukusitapar uñtasita.

2300 wataykunapa profecía ukhupiq wakun hukuna pisi tiempomanta profeciakuna kanraqmi, ichaqa llapankum Alpha hinallataq Omega unanchayninta apanku. Qallariyninkuqam tukukuyninkuta rikuchin.

Ancha allin yuyarinapaqmi kashan ñawpa Israel llaqtata Diospa kamachikuyninpa waqaychaqninkuna kananpaq churqasqanta, hinaspa kunan pacha Israel llaqtatapas mana chaylla kamachikuyninpa waqaychaqninkuna kananpaqchu churqarqan, aswanpas willakuyninkunaq waqaychaqninkuna kananpaqmi. Señorqa ñawpa Israelwan pactota ruraspan, ishkay rumi tablapi qillqasqa Chunka Kamachikuykunata paykunaman waqaychanankupaqmi qorqan. Hinallataq Millerita willakuy pachapi kunan pacha Israelwan pactota ruraspan, Habacucpa ishkay tablankunapi rikuchisqa profetiko siminta paykunaman waqaychanankupaqmi qorqan, chay tablankunaqa 1843 watayoq hinaspa 1850 watayoq ñawpaq pionero grafikokunapi rikuchisqaqa

karqan. Ñawpa Israelpa qallariyninqa kunan pacha Israelpa qallariynintam rikuchin.

Señorqa runankuna Israel sutiyaqta waqyarkan, hinaspan paykunata kay pachamanta t'aqarkan, paykunaman huk sagrado fiancata saqenampaq. Payqa paykunata kamachikuyninpa waqaychaqkuna kananpaq churarkan; hinaspan paykuna rayku runakunapura pay kikinmanta yachayta waqaychananpaq munarkan. Paykuna raykum hanaq pacha k'anchayqa kay pachapa tutayasqa chiqninkunaman lliwta qhawaynan karqa, huk rimaypas uyarikunan karqa llapa llaqtakunaman qayakuspanku, ídolo yupaychasqankumanta kutirikuspa kawsak cheqaq Diosta sirvinankupaq.

Hebreokuna kikin confiyaman cheqaqta takyakuspaqa, kay pachapi atiyiniyoq kanman karqan. Diosmi paykunapa amachaynin kanman karqan, hinaspataq llapan huk nacionkunamanta aswan hawaman hoqarinman karqan. Paypa atiyinipas cheqaq kayninpas paykuna raykum rikuchikunman karqan, hinaspataq yachaq, santo kamachiynin urapi sayarispa, llapan idolatriapa rikcharinmanta paypa gobiernonpa aswan allin kasqanmanta huk ejemplota qawachinman karqan. Ichaqa paykunaqa manam Dioswan rurasqa pactonkuta waqaycharqankuchu. Huk nacionkunapa idolatria ruwasqankunatam qatikurqanku; hinaspataq Kayninnaqpa sutin kay pachapi yupaychasqa kananpa rantinpiqa, pisipachaymanmi urmachirqanku.

“Ichaqa Diospa munayninqa hunt'asqa kananpuni. Munasqan yachayninqa kay pachaman qusqa kanan. Diosqa ñak'ariy makita churarqan llaqtan runakunaman, hinaspataq nacionkunapurapi prisionero hina ch'iqichirqan. Ñak'ariypi achka paykunam huchankumanta wanakurqanku, hinaspa Señor-ta maskharqanku. Chhaynataq mana yupaychasqa nacionkunapa suyunkunapi ch'iqichisqa kaspanku, cheqaq Diospa yachayninta mast'arqanku.”

“Kay p'unchawpi, Diosqa Iglesiasanta waqyasqa, imaynatachus ñawpa Israelta waqyarqan hinata, kay pachapi k'anchay hina sayarinanpaq. Cheqaq kaypa atiyiniyuq rak'inawan,—ñawpaq, iskay ñiqin, kimsa ñiqin angelkunapa willakuyninkunawanmi,—huk llaqtata iglesiakunamanta hinaspa pachamanta t'aqasqa, paykunata payman qullqasqa qayllayman pusananpaq. Payqa paykunata Leyninpa waqaychaqninman churarqan, hinaspa kay p'unchawpaq hatun profecía cheqaqkuna paykunamanmi qowarqan. Imaynatachus ñawpa Israelman churasqa k'aqllay willakuykuna karqan hinata, chaykunapas huk qullqasqa, santo hap'iqmi, kay pachaman willasqa kananpaq.”

Profecíaqa willakunmi nin: ñawpaq angelmi willakuynta ruwanqa “sapa nacionman, ayllumankuna-man, rimaykuna-man, llaqtakuna-man” nispa. Kinsa kaq angelpa qapariyninpas, chay kikin kimsa kuti willakuyman huknin kaspas, kay pachapaq willakuynin kasqanrayku, manam aswan pisi mast'arasqachu kanqa. Unanchaqa, maypichus qillqasqa kashan “Diospa kamachikuyninkuna chaymanta Jesuspa iñiyin,” hanaqman hoqarisqa kanan. Ñawpaq kaq chaymanta iskay kaq willakuyninkunapa kallpanqa kinsa kaqpi aswan kallpachasqa kanan. Profecíaipi rikuchisqan hina, hanaq pacha chawpinpi phawachkaq angelmi sinchi qaparayninwan willakunqa, hinaptinmi kay pachapi llapa runakunapa yuyayninta hap'inqa.

“Runakuna-man manchay aswan hatun amenaq simiqa kinsa kaq angilpa willakuyninpi kachkan. Chayqa manchay millay hucham kanan, Diospa piñakuyninta uraykuchimunampaq,

mana khuyapayawan chapusqa. Ichaqa runakunaqa mana tutayaypi saqisqachu kay ancha importa qaqmanta; wakinchasqa willakuy uywa-man rikch'akuqta hinaspa paypa lanti-nintapas yupaychaymantaqa kay pachaman qusqam kananmi Diospa taripayninkuna hamuqmanta ñawpaqta, llapa runakuna yachanankupaq imarayku chay taripayninkuna urmachisqa kasqanta, hinaspa qispiyta atinanankupaq pacha kapunankupaq." Signs of the Times, January 25, 1910.

Iskay tablasta rurayqa, Habacuc iskay kaq kapitulum nisqanta hunt'aspa, achka willakuykunata hunt'asqan karqa.

Ñoqaqa sayaykusqaypi sayasaq, torre patapitaq churakusaq; qhawasaqtaq imatachus pay niwanqa chayta, hinaspa imatataq kutichisqa allinchasqa kashaqtiy. Hinaptin Señorqa kutichiwarqan, nirqantaq: qillqay rikuchisqata, tablaskunapitaq sut'ita qillqay, ñawirispaqa kallpananpaq. Rikuchisqaqa hinaraqmi churasqa pacha kananpaq; ichaqa tukukuyninpiqa rimarinqa, manataq llullakunqachu. Unaychakuspapas, suyay chayta; imaraykuchus cheqaqtapuni hamunqa, manam unaychakunqachu.

Qhawariy, paypaq almañan sonqonqa manam chiqapchu paypi: ichaqa chiqap runaqa iñiyninwanmi kawsanqa. Habacuc 2:1-4.

1843 watapi pionerokunaq siq'inchasqanpas, 1850 watapi pionerokunaq siq'inchasqanpas, iskayninpas profeciapa hunt'asqanmi karqan. Habacucpa Tablankunamanta yachayqa kayta sut'inchaypaq achka pruebaqmi qun. Ichaqa Habacucpi kay pasajemanta nisqaqqa, kay rimanakuyñinchikpi kay puntoyman ancha importante yanapakuyta qun.

"Rikurqaniñam 1843 watapa kartanqa Señorpa makinwan pusasqa kasqanta, hinaspa mana tikrasqa kananpaq kasqanta; yupaykunapas Pay munasqan hinalla kasqankuta; Paypa makinqa hawapi kaspas, wakin yupaykunapi pantasqanta pakarqan, chayhinaqa mana pipas rikuyta atinankupaqchu, makin apasqa kama." Early Writings, 74, 75.

1843 watamantaqa, Señorqa kamachirqan huknin tablatapas ruwanankupaq; ichaqa ñawpaq (1843) tablaqa ama hukman tukuchisqa kananpaq, mana aswanpas inspiraciónwanlla.

"Rikarqani cheqaqa allin sut'ita qillqasqa kachun tablapi, kay pacha hinallataq hunt'asqanpas Señorpa kasqanta, hinaspa chay sut'ichayta ruwanapaq munasqa kaq llamk'anakunaqa mana qhispichisqa kachun. Rikarqani cheqaqa ñawpaq chartaqa Señorpa kamachisqan kasqanta, hinaspa manam huk yupaychayninpas tikrasqa kananchu mana qispichiq yuyaywanqa. Rikarqani chartapi kaq yupaykunata Dios munasqan hina kasqanta, hinaspa paypa makinmi hawapi kasqa, waq yupaykunapi pantasqata pakaspa, chaymi mana pipas rikunanchu karqa makin apasqa kaman." Spalding and Magan, 2.

Wawqi Nicholswan (paymi 1850 wata siq'ita rurasqa karqan) kуска kawsashaspa, chay siq'itata rurasqan p'unchawkunaq tiempompi, Paní Whiteqa nirqanmi 1850 wata siq'itata Bibliapi rikushasqanta.

"Rikurqani Diosqa Wawqi Nichols-pa rurananpi kashasqanta, chay cuadro qillqapachasqa rikhuchiya paqarichisqanpi. Rikurqani kay cuadro huk profeciapas Bibliapi kasqanta; kay

cuadro Diospa llaqtanpaq wakichisqa kaptinqa, imaynachus hukpaq allin hinallataq hukpaqpas; hinaspa sapaq huk runa mast'ariynin aswan hatunpi musuq cuadro pintasqa munasqanta necesitachkan chayqa, llapankupas chayta hinaqa kikillantataqmi necesitanku.” Manuscript Releases, volumen 13, 359.

Habacucqa kamachirqa: “Qillqay rikuyta, sut'itaq ruway tawaqakunapi.” Habacucpa iskay tawaqankunaqa unanchan karqa Diospa Adventismowan rurasqa pactonta, paykunata profeciankunapa waqaychanankupaq churaptin, hina kasqantaq ñawpaq Israelwan pactota ruraspa, kamachikuy iskay tawaqakunata qospa, kamachikuyta waqaychanankupaq ruwaq kayta apachiptin. Ichaqa Habacucqa reqsichin iskay laya yupaychaqkunata tawaqakunawan tupasqa, chaykunaga rikuyta sut'ichinankupaq karqanku. Huk laya runakunaqa “alma[n]ninku hatunchasqa” kasqankuwan, hinaspa “mana cheqaqchu”; huk laya runakunañataq reqsichisqa kanku “cheqaqkuna” hina, paykunaga “iñiyninwan kawsanqa.”

Habacucpa contexto-nin riqsichinmi, chay cheqaqchasqakunaqa kawsashanku huk iñiypi, mayqinchus profétic Simi patapi sayarishan, iskay tabla-kunawan rikuchisqa hina; chayraykutaq mana cheqaqchasqakunaqa Adventismo-pa qallariyninkunata qhesachkanku. Rimasqayta munasqayqa huk pasajepi sayarishan, mayqintachus ñawpaqman huk p'unchawkuna qhawarirqanchikña. Kayhina ñin:

“Ichaqa hina yachachiykunaga santwarioranta, 2300 p'unchaykunawan kuskachasqa, Diospa kamachikuyninkuna, Jesuspa iñiyninwan ima, allin yuyasqa kashan ñawpaq Advento kuyuriyninta sut'inchankupaq, kunan kaypi maypi kasqanchista rikuchinankupaq, iskayrayasqakunapa iñiyninta takyanankupaq, hinaspa hatun k'anchayniyuq hamuq pacha cheqaq kasqanta takyachinankupaq. Kaykunam, achka kutita rikurqani, chaskikuy willakuqkuna tiyakunanku kurku yachachiykuna karqa.” Early Writings, 63.

Kunanmi llapan chay tawa cheqaqkuna qhawarirqanchikña: santuario, 2300 p'unchawkuna, Diospa kamachikuyninkuna, hinaspa Jesuspa iñiynin. Chay tawa cheqaqkunata churaykurqanchik “allinllata yupasqa kaspas ñawpaq Advento kuyuyta sut'inchaypaq hinaspa kunan ima kasqanchikta rikuchinapaq” nisqa cheqaq kayninpa marco ukunman. Chay marcoqa “ñawpaq rimarisqamanta kamachiy” nisqa, Alpha hinaspa Omegapa firmannin, hinaspa cheqaq kayninpa marconmi, imaraykuchus “cheqaq” simiqa chay kikin firmayuwmi llapan chay tawa cheqaqkunawan kuska, chaykunaga “kunan pacha cheqaq” nisqakuna kanku, Adventismo qallariyninta sut'inchananpaq wakichisqa.

Imapas mana, kayqa nin: “cheqaq kay” nisqa simi, chayta ñuqanchik rikuchikashanchik, wiñay allin willakuypa marconmi; tukuyta qhipa willay waqyakuypaq marconmi; kimsa kaq angelpa willakuyninpa marconmi; hinaspataq Jesucristopa Revelacionninmanta hatun rak'inmi.

Qhipa willakuy qhawariyqa, Jesucristoq revelacionnin hina sut'ichasqa Apocalipsispa ñawpaq kimsa versículonpi, iskay kutitaq testificasqa kachkan Apocalipsispa tukukuyninpi. Apocalipsispa tukukuyninqa Testamento Antiguopaq ñawpaq versículonmanta testifican, hinallataq Testamento Antiguopaq qhipa versículonmantapas. Chay tawa referenciawanqa, profeciapa huk siqinta huk siqinman churay nisqa divina kamachiyta llamk'achispa, yuyayman hamunmanmi qhipa willakuy

qhawariyqa Ruraqninpa paypa rurasqan kaqkunawan tinkisqanmanmi tupuq kasqanta. Paypa kamaq atiyinmantaqmi kachkan. Paypa kamaq atiyin imaynatas Iglesiasman willasqa chayasqanmantaqmi kachkan. Qallariyta tukukuyninwan reqsichiq Divinidadpa atributo-ninmantapas kachkan. Kayqa huk willakuymi, gracia p'unchay tukukuymán manaraq chayashaqtin hamuq, aswanraqpas. Llapán chaykunata huñusqa qhawarispáqa, Diospa kamaq atiyinmantapuni kachkan! Chaymantaq, paypa kamaq atiyinpa ñawpaq rimariyninqa Génesis hukpa qallariyninpi, ñawpaq versículomanta iskay capítuloq kimsa versículonkamam kachkan.

Qallariypiqa Dios hanaq pachatawan kay pachatawan kamarqan. Kay pachataq mana ima rikch'ayninnaq karqan, ch'usaqtaq karqan; uku unuyuq patanpi tutayaqmi karqan. Diospa Espirituntaq unukunapa patanpi kuyurirqan.

Hinaspan Dios nirqan: Kachun k'anchay; hinaspan k'anchay karqan. Hinaspan Diosqa k'anchayta qhawarqan, allin kasqanta; hinaspan Diosqa k'anchayta tutamanta rakirqan. Hinaspan Diosqa k'anchayta suticharqan P'unchay, tutatataq suticharqan Tuta. Hinaspan ch'isiy karqan, paqarinnaq karqan; chayqa ñawpaq p'unchay karqan.

Hinaspa Dios nirqan: “Yakuq chawpinpi huk hanak pampa kanman, yakuta yakumanta t'aqanampaq,” nispa. Hinaspa Dios hanak pampata ruwarqan, hanak pampa uranpi kaq yakuta hananpi kaq yakumanta t'aqarqan; chayhinataq karqan. Hinaspa Dios hanak pampata Hanaq Pacha suticharqan. Hinaspa chisi karqan, hinaspa paqarin karqan: iskay ñiqin p'unchaw.

Hinaspa Diosqa nirqan: “Hanaq pacha urapi kaq yakukuna hukllawasqa kashachun huk mayllaman, ch'aki allpataq rikurichun”, nispa; hinaspataq chayhina karqan. Hinaspa Diosqa ch'aki allpataqa Kay Pacham sutincharqan; yakukunapa hukllawasqa kasqantataq Lamar Qochakuna nispa sutincharqan. Hinaspa Diosqa rikuran allin kasqanta. Hinaspa Diosqa nirqan: “Kay pacha qura-qewata wiñachichun, mujuyuq yuyukunata, sapa rikch'ayninman hina ruruta ruruchiq sach'akunata, mujun kikiñanpi kaqta, kay pacha patanpi”, nispa; hinaspataq chayhina karqan. Hinaspa kay pacha qura-qewata wiñachirqan, sapa rikch'ayninman hina mujuyuq yuyukunata, sapa rikch'ayninman hina ruruta ruruchiq sach'akunata, mujun kikiñanpi kaqta; hinaspa Diosqa rikuran allin kasqanta. Hinaspa tuta karqan, paqarinnaq karqan; chayqa kimsa ñiqin p'unchaw karqan.

Hinaptin Diosmi nirqan: Hanaq pacha firmamentopi kachun achkikuna, punchawta tutamanta rakinankupaq; hinaspa kachunku señal-kunapaq, tiempu-kunapaq, punchaw-kunapaq, wata-kunapaq ima. Hinaspa hanaq pacha firmamentopi achkikuna kachunku kay pachaman k'anchayta qonankupaq. Hinaspa hina karqan. Hinaspa Dios iskay hatun achkita ruwarqan: aswan hatun achkita punchawta kamachinampaq, aswan huch'uy achkita tutata kamachinampaq; chaymantapas qoyllur-kunatapas ruwarqan. Hinaspa Dios paykunata hanaq pacha firmamentopi churarqan kay pachaman k'anchayta qonankupaq, punchawpa hawanpi tutapa hawanpipas kamachinankupaq, achikita tutayaymanta rakinankupaq. Hinaspa Dios rikurqan allin kasqanta. Hinaspa tutayaypas, paqarinpas, tawa kaq punchaw karqan.

Hinaspa Diosta nirqan: Yaku-kunaqa askhata kawsayniyuq kuyuriq kaqkunata paqarichichun, hinallataq pishqu-kuna hanaq pacha qhawanapi allinta kichasqa firmamentopi kay pachapa patanpi phawachun. Hinaspa Diosqa hatun challwa-kunata kamarqan, hinallataq sapa

kawsayniyuq kuyuriq kaqta, mayqinkunataq yaku-kuna askhata paqarichirqa imayna kastankuman hina, hinallataq sapa riprayuq pishquta imayna kastanman hina; hinaspa Diosqa rikuran allin kasqanta. Hinaspa Diosqa paykunata saminchaykuspa nirqa: Miraychik, achkayachiychik, lamar qochakuna ukhupi yakukunata hunt'achiychik, pishqu-kunapas kay pachapi mirachun. Hinaspa tutayaqmi karqa, paqarinnaqmi karqa, pisqa kaq p'unchaymi karqa.

Hinaptin Diosqa nirqa: “Pachamanta lloqsichun kawsayniyuq animalkuna sapa kastankuman hina, uywakuna, llusqaqkuna, hallp'a animalkuna ima sapa kastankuman hina.” Chayhinataq karqa. Hinaptin Diosqa ruwarqa hallp'a animalkunata sapa kastankuman hina, uywakunata sapa kastankuman hina, hinallataq llapan hallp'api llusqaqkunatapas sapa kastankuman hina. Diosqa rikurqa chayqa allin kasqanta. Hinaptin Diosqa nirqa: “Runata ruwasun ñuqanchikpa rikch'ayninchikman hina, ñuqanchikpa kaqninchikman hina; hinaspa kamachiychunku lamar qochapi challwakunata, wayrapi pawaq pishqkunata, uywakunata, llapan pachata, hinallataq llapan hallp'api llusqaqkunatapas.” Chaymi Diosqa runata kamasqa kikinpa rikch'ayninpi; Diospa rikch'ayninpi kamasqa payta; qhari warmitawan kamasqa paykunata. Diosqa paykunata samincharga, hinaspa Diosqa paykunaman nirqa: “Miraychik, askhayaychik, kay pachata junt'aychik, kamachiychiktaq; hinaspa kamachiychik lamar qochapi challwakunata, wayrapi pawaq pishqkunata, hinallataq llapan hallp'api kuyuq kawsayniyuqkunatapas.” Hinaptin Diosqa nirqa: “Qhawariychik, qosqaykichikmi llapan muhuyniyuq qura-kunata, llapan pachapa hawanpi kaqta, hinallataq llapan sachakunatapas, maypichus tarpuq muhuyniyuq rurun kan; qankunapaq mikhunapaq kanqa. Llapan hallp'a animalkunapaq, llapan wayrapi pawaq pishqkunapaq, hinallataq llapan hallp'api llusqaq kawsayniyuqkunapaqpas, qosqanim llapan q'umir qura-kunata mikhunankupaq.” Chayhinataq karqa. Diosqa llapan ruwasqankunata rikurqa; qhawariy, ancha allinmi karqa. Chisiyapas paqarinpas soqta kaq p'unchawmi karqa. Chayhinataq tukukusqanku hanaq pachapas kay pachapas, llapan chaykunapi kaqwan kusa. Qanchis kaq p'unchawpiqa Diosqa tukuchan ruwasqa llapan llamk'ayninta; hinaspa qanchis kaq p'unchawpi samarikurqa llapan ruwasqa llamk'ayninmanta. Diosqa qanchis kaq p'unchawta samincharga, t'aqasqa kachargantaq; imaraykuchus chay p'unchawpi samarikurqa llapan ruwasqa llamk'ayninmanta, chayta Dios kamaspa ruwasqa mantam. Génesis 1:1–2:3.

Ñawpaq versikulukuna tukuy kamasqapa testimunyunta rikuchin, chaypi sinchita qhawachispa Diospa simin kamachiq atiyiniyuq kasqanta.

Kay pachapipas Señor-ta manchakuchun; kay pachapi llaqa tiyaqkuna paymanta mancharisqa kachun. Pay rimarqa, hinaspa rurasqa karqa; pay kamachirqa, hinaspa takyaqta sayarqa. Salmos 33:8, 9.

Kay pachallan kamachiq atiyimi kay pachata rurasqa, chayllataq Cristoqa runakunata tikrananpaq llamk'achin.

“Kay pachapi llaqtakunata kamaq ruray kallpaqa Diospa siminpi kashan. Kay simiqa kallpata qon; kawsayta paqarichin. Sapa kamachiyqa huk promesam; munaywan chaskisqa, almanman yaykusqa, mana tukukuqpa kawsayninta apamun. Chayqa runapa kayninta tikran, hinaspa almanta musuqmanta kamarin Diospa rikchayninman hina.

Chay kawsay chhaynallataqmi waqaychasqa kan. “Diospa siminmanta llusiq sapa rimaywanmi” (Mateo 4:4) runaqa kawsanqa. Education, 126.

Jesucristopa Revelacionninmi rimarin imayna Diospa Simin runakunaman chayachisqa kasqanmanta. Chayqa Yayaymanta Churiman, Churimanta huk angelman, angelmanta qillqaq profetaman hamun; paymi chayta qillqaq hinaspa iglesiakunaman apachin. Revelacion libroq qallariyninpiwan tukukuyninpiwan churisqa willakuy apachiy ruwanakuyqa Jacobpa escalera nisqawanpas rikuchisqa kashan, maypichus angelkuna escalerapi wicharinku hinaspa uraykunku. Chay hinallataq Zechariaspa iskay qori tubokunawanpas rikuchisqa kashan, chaykunam aceitatu santuariman apan. Dioswan runawan willakuy apachiy ruwanakuyqa Bibliapa profeciakunapi huk hatun yachachiy, hinaspa ñawpaqman apachisqa willakuyqa pacha tukuyta ruraq kamaq atiyuniyumi. Revelacionpa ñawpaq kapitulunpi willakuy apachiy ruwanakuyqa kayhinata entiendesqa kanan: iglesiakunaman uraykachisqa mensajeqa huk Laodicea runata Philadelphiayuqman tikray atiyuniyumi.

Ñawpaq kaqta icha tukukuq kaqta, Machu Testamentoq icha Musuq Testamentoqta qhawaranchik chayqa, huklla willakuyllam kashan. Diosqa qhepaman kaq waqyay willakuyninta apachkan, chay willakuytataq Diospa kamachiq atiyinmi ukhunpi kachkan, sapa uyariqkuna uyarispa waqaychaptinku. Kayta hunt’aspa ruwaykuq willakuyqa Alpha Omega nisqakunapa divina marco ukhunpi churakusqam. Qallariy, chawpi, tukukuy. Kimsa hebreo qillqakuna hukllachasqa “cheqaq kay” nisqa simita ruranankupaqa wiñay evangelion, chay qillqakunataq, ima niyninkuna, hinaspa hukwan hukwan huñusqa kaspas rurasqan simipas unanchanmi kamachiyta, hinallataq Alpha Omega kaqta. Chayqa kamachiq atiyinta sut’incham. Kamaq willakuypa qhipa kimsa siminkunaqa, sapa hukninmi qallarim chay kimsa qillqawan, “cheqaq kay” nisqa simita ruraq ñiqinpi.

Pachakuna rimaykuna, kamachiy willakuypa tukukuyninpi kashaq, qallarim kimsa qillqawan, chaykuna tantalla “cheqaq kay” sutita ruran. Chay versiculopa qhipa kimsa siminkuna qallarim qillqakuna א (Aleph), מ (Mem), hinaspa ת (Tav) nisqakunawan, chay ordenllapi. Chay kimsa simikuna tikrasqa kanku “Dios”, “kamarqan” hinaspa “rurarqan” nisqaman. Kay kimsa simikuna sapa huknin qallarim א (Aleph), מ (Mem), hinaspa ת (Tav) qillqakunawan, chay ordenllapi, aswanraq hatunmanta reqsichin kamasqa willakuypa hunt’asqa kayninta hinaspa allinchasqa ordenninta. Kay rikch’ariyqa judío yachaq runakunaq comentariokunapi reqsisqa kashan hebreo qillqasqapa huk sumaq simi-imayna kaynin hina.

Paqarisqamanta willakuyqa “qallariypi” nisqa simikunawanmi qallarim, tukukuynintaq kimsa simikunawanmi tukukun, chaykunaqa Alfa hinallataq Omega-ta, qallariytawan tukukuyninta, ñawpaqtawan qhipa kaqta unanchanku. Génesispi testimonio nisqapi rikuchisqa kamaq atiyininqa musphay yachay simi kamayuqpa firmanwanmi qallarim, hinaspataq tukukun.

Imapas ñawpaqnin, imapas qhepanninpaq rikuchiq kasqantaqa profeta Juanmi aswan hatunmanta qhawarichirqa, imaraykuchus chay hina qillqaspa, chay pacha kaqta qillqarqa, chayllataq huknin pachapi kananpaq kaqtapas qillqarqa.

Ñawpa Testamentopa tukukuyninpi Elíasqa qhipa willakuy willakuyqa rikuchin chay kikin sut'inchay yuyayta, domingo kamachiy sasachakuyqa contextonpi, hinallataq qayllamuykuchkan qanchis qhipa plagas ukhunpi.

“Ñawpaq rimaypa kamachikuynin” hinallataq llapan imatapas chaymanta rikuchiqninmi “churasqa kallpachakuq” hina, maypichus “kunan p'unchaypa cheqaq yachachiy” churaykusqa kanan. Chay kallpachakuqqa “ñawpaq rimaypa kamachikuynin”mi, chayqa Diospa huk kikin kayninkunamanta hukninpas.

Danielpa qillqasqan libropi, Adventismopa qallariyninta rikuchiq, hinallataq Apocalipsispa qillqasqan libropi, Adventismopa tukukuyninta rikuchiq, musphay parallelismokunata tarisun, ñawpaq kaq qhipa kaqta rikuchin chay kamachiywan qhawarispas. Danielpa libronqa Jesuspa huk kaqninta riqsichin, “Palmoni” sutita llamk'achispa, chayqa pakasqa imamantakunapa musphay yupaqnin niyta munan. Danielqa hinallataq Jesus-ta Michael arcángel hina riqsichin. Juantaqa Daniel hina chayta ruwanampaq llamk'achin, payqa mana yupay yachaypa kamachiqnintachu, mana angelkunapa umalliqnintachu reqsichin, aswanpas rimay simikunapa kamachiqninta reqsichin. Jesus-ta alfabetoq kamachiqnin hina yuyarispaqa, Salmos 119-ta yuyarinanchik tiyan, Bibliapi aswan hatun capitulota.

Salmos 119qa huk alfabético acróstico nisqanm, chayqa ninmi sapa pusaq versículokuna huñupi qallariq qillqakunaqa chaylla kikin qillqawan qallarín. Hebreo simikunapa alfabetonpi iskay chunka iskayniyuq qillqakuna kan, chayraykum iskay chunka iskayniyuq t'aqakuna pusaq versículoyuq kan. Sapa t'aqaga alfabeto nisqapa ordenninman hina chay alfabetoq qillqanwan qallarín, hinaspataq chay qillqaman asignasqa pusaq versículokunam sapa huknin chay qillqallawan qallarín. Sapa qillqapaq pusaq versículokuna kan; chaymi pusaq versículokuna kuti iskay chunka iskayniyuq hebreo alfabeto qillqakunaqa pachak qanchis chunka suqtayuq siq'ikuna hina kanku. Kay Salmoqa kamachikuy kasukuytam kallpanchan, mayqin Diostaq ordenniyuq Dios, manam caosniyuqchu (chayrayku acróstico nisqa ruwasqan).

Salmo 119 nisqapi huk hatun riqsisqa temaqa kaymi: Diospa Siminqa tukuy imapaq hayk'apipas mana pisiq, llapanta hunt'aq kasqan cheqaq yachay. Chay Salmopa tukuypi pusaq sutinchaykuna kanku Diospa Siminmanta rimashaq: ley, testimoniokuna, preceptokuna, estatutokuna, kamachikuykuna, juiciokuna, simi, hinallataq ordenanzakuna. Casi sapa versículopi Diospa Siminqa rimarisqa kashan. Salmo 119qa manam Qellqakunaq imayna kasqallantachu takyachin, aswanpas takyachinmi Diospa Siminqa kikin Diospa ancha kikillan kasqanta rikuchisqanta. Qhawariy kay Diospa kayninmanta atributokunata Salmo 119 nisqapi churamusqanta:

1. Chiqap kay (versículos 7, 62, 75, 106, 123, 138, 144, 160, 164, 172)
2. Siminchasqa kaynin (42 ñiqin chaskapi)
3. Cheqaq kaynin (versículos 43, 142, 151, 160)
4. Sumaq chaskisqa kasqankama hina (versículo 86)
5. Mana Tikraq Kaynin (verso 89)
6. Wiñay kay (90, 152 versikulokuna)

7. K'anchay (versículo 105)

8. Llimp'i kachay (140 kaq versículo)

Kay Salmo qallarín iskay kusiqa willakuykunawan. “Kusisqakuna” kanku paykunaqa mana ima qillqayuy kawsayniyoq, Diospa leynman hina puriqkuna, paypa kamachikuyninkunata waqaychaqkuna, tukuy sonqonkuwan payta maskaqkuna. Kaykunaqa noqanchikpaq yachachikuykuna kanku kay hatun Salmopi. Diospa Siminqa aypanmi yachaysapa kananpaq, chanin kaypi yachachisqa kananpaq, hinallataq tukuy allin ruwaypaq wakichisqa kananpaq (2 Timoteo 3:15–17).

Cheqaqa, Salmos 119 nisqaqa huk asuntowanmi t'inkisqa kachkan, chayqa religión pachaspiqa casi mana allinta allichasqa kachkanraq. Kayqa riman ima versículochus Bibliapa chawpin versículon kasqanmantawan, hinallataq ima capítuluchus Bibliapa chawpin capítulon kasqanmantawan. Intérnetpi maskhaykuspayaq, tarinki imaymana rimanakuykunata, mayqin Bibliatachus llamk'achkanki chayman chawpichasqa, hinaspataq wakinkunawanpas. Sapa posicónpas kay rimanakuypiq sasachakuyta apamun, imaraykuchus Bibliapa chawpin kasqanpa sut'inchasqanqa—versículo kaptinpas utaq capítulo kaptinpas—Bibliapa Qillqaqninpa sut'inchasqan kanan, manam Bibliata yachaqa runapa nitaq Bibliata qhawaq huch'uychasqapa sut'inchasqanachu.

Bibliam yachachin llapa imapapas qallariyninwan tukukuynin kananta. Llapa imapaqpas huk pacha kan.

Tukuy imapaqqa huk pacha kan, hinallataq hanaq pacha urapi tukuy munay ruraypaq huk pacha: paqarinapaq huk pacha, wañunapaqtaq huk pacha; tarpuyapaq huk pacha, tarpukusqata oqarinapaqtaq huk pacha. Eclesiastés 3:1, 2.

Kan pacha tiyanpaq, kan pacha wañunapaq; ichaqa kanmi huk kawsaypas, ñawpaq qallariyninchikwan tukukuyninchikwan chawpinpi pasaq. Paqarisqapas pisi pachallam, hinallataq wañuypas. Kawsayqa chay chawpim, hinaspa llapanpiqa aswan achka historiataqmi chaywan tinkisqa kachkan, paqarinchik pacha hinallataq wañunchik pacha nisqakunamanta aswan.

“Ñawpaq rimaypa kamachipi” chawpinqa sapa kutiqa ñawpaqmanpas qhipamanpas aswan achka testimoniotaq kachkan. Bibliapi huklla versículota utaq huklla capítulota maskhay hinaspa chayta chawpi nispa sut'ichayqa bíblica pruebakunata mana yupaychaychu, chayqa qallariywan tukukuyninqa aswanqa pachapi puntos hina kaptinpas; chawpinqa sapa kutiqa huk pacha rakhuyami. Chaymi, qallariy, tukukuy, hinaspa chawpiqa hukllata yachanankupaqmi tinkunqaku, ichaqa achka kutiqa tukukuypi kaq kikin waymarkaqa qallariymanta chimpapim kachkan.

Jesúsqa Juan Bautista-ta Elías nisqaman riqsichirqa, iskayninkutaq kikin profético ruwaykunapa qatiqninllata rikuchinku; ichaqa Elíasqa mana allin warmiwan (Jezabel) qatiykusqa karqa, payqa Elías-ta wisq'achiyta hinaspa wañuchiyta mask'arqa, ichaqa hayk'aqpas mana atirqanchu. Juanqa, Elíasqa unanchaqa kasqanrayku, mana allin warmiwan (Herodías) qatiykusqa karqa, payqa wisq'achiyta hinaspa wañuchiyta mask'arqa, hinaspa chayta ruwarqanmi. Elíaswan Juanwanqa huknin huknin rantinpi churana unanchaqa kanku, ichaqa wakin profético

kayninkupi chiqninakuyta hina rikuriq rasgokuna kanku, chaywanpas hukninwan hukninmi paralelopi purinku. Eliasqa mana hayk'aqpas wañurqanchu, Juanqa wañurqanmi. Chay profético señalkuna, hukninwan hukninwan tupaqtin, achka kuti chiqninakuy hinalla kasqankuta unanchayqa, rikuyta munakkuqkunaman Bibliapa chawpin Salmos 118 kasqanta rikuchin.

Ñawpaq willakuy nisqanta kamachiy ñiqinman hina, imaynachus ñawpaqta sut'inchasqanchikman hina apaykachkanchik chayta llamk'achispa, tarinchik Bibliapa chawpinpa qallariynin Salmos 117 kasqanta, Bibliapi aswan qisipi kapítulon kasqanta, iskay versículomanta ruwaqta. Chaymanta qepanman hamun kapítulo 118, mayqinchus Bibliapa chawpin kasqa, hinaspa kapítulo 118 qepanman hamun 119, mayqinchus Bibliapi aswan hatun kapítulon kasqa, hinaspa Bibliapa chawpinpa tukukuyninpas. Chay admirable simi yachaqa qallariyta señalakun aswan qisipi kapítulowan, chaymanta tukukuynintapas señalakun aswan hatun kapítulowan. Paykunaqa iskay chiqannikpi kachkan kapítulokuna. Qallariyqa muhu hinam; tukukuynintaq maypichus hunt'asqa wiñay plantata wiñachisqa kachkan, maypichus chawpipi tarikuq llapa testimoniokuna huñusqa watasqa kachkan chaypi. Qhawariychis Salmos 117.

Alabaychisun Señor-ta, llapa nacionkuna; yupaychaychis payta, llapa llaqtakuna. Paypa kuyapayakuyninqa noqanchisman hatunmi; Señorpa cheqaq kayninpas wiñaypaqmi sayan. Alabaychis Señor-ta. Salmos 117:1, 2.

Kimsa qillqakunamanta ruwasqa simita yuyarichkanchik, chaymi iskay ñiqinpi “chiqaq kay” nispa tikrasqa kachkan, hinaspataq Bibliapa chawpinpa qallariyninta rikuchin, (Bibliapa chawpinpa Salmos 117–119 kanku). Chawpinpa tukukuyninqa Salmos 119-mi. Salmos 118-qa chawpinpa chawpinmi. Salmos 118-qa Bibliapi aswan pisilla hinaspa aswan hatun capítulo-kunapa chawpinpi churakusqa kachkan, hinaspataq aswan pisilla, mayqinchus qallariyqa, “chiqaq kay” simita qhawarichin, chay simitaqa kimsa qillqakuna ruwan, chaykunaq rikchayninmi wiñay allin willakuyupa kimsa puriyninkunata sut'ichan, hinaspataq chiqaq kayta unanchaypaq marconnin kanku. Chay marcoqa kamachikuq yachaymi, Cristopa characterninta Alpha y Omega hina rikuchiq.

Chawpi kaqpa tukukuynin, capítulo 119 nisqaqa alfabético akróstico nisqa kaspa, Bibliapa chawpinpi churakusqa, musphay atiyuniyuq simi yachaqa sinchita qhawachin. Capítulo 119 nisqapi tawa kuti chaylla simiqa “cheqaq kay” nisqaman tikrasqa kachkan.

Ama simi cheqaqtaqa ama llapanmanta simiyanta qichuychu; taripayniykikunapiqa suyaykurqani. Verso 43.

Qan chiqap kaq kawsaypaqmi; qanpa kamachikuyniykitaq cheqaq kaymi. Versículo 142.

Qamqa kanki, Tayta Dios; kamachiykikunapas llapanmi cheqaq kay. Versículo 151.

Qallariymantapacha simiykiqa cheqaqmi: hinaspa sapa huk chanin kamachikuyniykikunaqa wiñaypaqmi sayan. Versículo 160.

Kaypi versículokunapi cheqaq kayqa Bibliapi profeciakunapa kamachinmi qallariymanta tukukuyman reqsichiq, chay versículokunapi cheqaq kaypasmi Alpha y Omega kikinpa firmanta

Bibliapa chawpinpi churashqanta reqsichin, imaynatachus qallariypi hinallataq tukukuypipas ruraran chayhinata. Ñawpaq kaqpas qhepa kaqpaspa firmaqa kikinmi “marco” nisqa, kinsa angelpa qhepa waqaychana willakuyninta rikuchinapaq. Chay chawpipa qhepa kaqninqa tawa versículokunatam hapin, maypichus “cheqaq” nisqaman tikrasqa simi llamk’achisqa kachkan, ichaqa tawa kaq referenciaqa “cheqaq”llaña tikrasqa kachkan. Chay tawa versículokunamanta qhepa qhepa kaqqa reqsichinmi chay “qallariymanta” simiqa “cheqaq” kasqanta.

Qallariypi, Génesis huk ñisqapi iskay ñisqapi ima rurasqa kasqan willakuypi, “cheqaq kay” simi mana chiqap qillqasqa kaptinpas, rurasqa kasqan willakuypa qhipa kimsa siminkunapi rikuchisqa kashan, sapa simi qallarín, chay ordenpi, “cheqaq kay” simita ruq letra-kunawan. Qallariypi Simi karqan, paywanmi llapa imapas rurasqa karqan, hinallataq Génesispi rurasqa kasqan qillqasqa testimoniun qallarín “Qallariypi” nispá, tukukuntaq kimsa simiwan, Cristo-pa huk atributo-ninwan tupaq cheqaq kaykunata rikuchiq, chay atributo-tam Isaíaspi sut’inchasqa kashan payqa sapan, huklla Dios kasqanmanta prueba hina.

Bibliaq chawpinpi (Salmos 117–119) qallarín capítulo 117 nisqapi, “chiqaq kay” simita hapiyninwan, qallariy tukukuyninta reqsichisqan chiqaq kayman reqsichispa. Chay simi kimsan qillqakunamanta ruwasqa, chaykuna wiñay allin willakuyta hinaspa kimsa angelkunapa willakuyninkunata sut’ichanku, chaynataq paqarichisqa willakuypa tukukuynintapas reqsichinku. Bibliaq chawpinpa tukukuyninqa alpabetota qhawarichiyñanmi, may sumaq simikamayuy rurasqanta, kunan paypa kayninmanta revelasqakuy hina qhawarichisqaqa “revelación” simipa nisqanwan tinkusqanta sayachinapaq; Jesucristopa Revelaciónninpa huk willakuymi, Cristopa kayninmanta huk aspektota qhawarichinapaq wakichisqa, chaytaqa kaykama mana hunt’asqa reqsisqa karqan, ichapas manaraq hayk’aqpas. Chay revelasqakuyqa pactokunaq historiankunawanmi sapanchaypi tinkun, imaraykuchus pacto historiapiqa Diospa sutinakuna-hina pay kikinta qhawarichiy munasqanpa rikch’ayninkuna kanku, Paypa historiañan mast’arikusqanman hina.

“Kamachikuypa hatun kamachiyninkuna, Diospa kikin kayninmanta kaqkuna, orqopi Cristo rimarisqan simikunapi rikuchisqa kanku. Pipas chaykunapi sayachiq, Cristopi sayachkan, wiñay pachakuna qaqapi. Simita chaskispaqa, Cristotapas chaskisun. Hinaspa paypa siminkunata chay hina chaskiqkuna sapallan paypi sayachkanku. ‘Huk cimientotaga manam pipas churayta atinchu, ña churakusqa kaqmanqa, chayqa Jesucristo kashan.’ 1 Corintios 3:11. ‘Manam huk sutipas kanchu hanaq pachapa uranpi, runakunaman qusqa, mayninwan qispichisqa kananpaq.’ Hechos 4:12. Cristo, Simi, Diospa rikuchikuynin,—paypa carácter-ninpa, paypa kamachikuyninpa, paypa munakuyninpa, paypa kawsayninpa rikurichiyin,—chaylla hukllalla cimientu, mayninpi wiñaypaq sayaq carácter-ta hatarichiyta atisun.” Monte de las Bienaventuranzas, 148.

Kay cheqaqmi aswan achka imapas kay cheqaq kaymanta rimarinapaq kachkan, ichaqa kaypiña saqisunchik.